

LBRIS

We know
books

Ștefan Octavian Iosif

ÎNȘIRĂ-TE, MĂRGĂRITARE

Editura ASTRO

VERSURI (1897)

Ideal.....	3
Domnișoarei.....	3
O mamă.....	3
Rămas bun.....	4
Aceleiași.....	5
Sărbătoare.....	5
April.....	6

PATRIARHALE (1901)

E mult de-atunci.....	7
Bunica.....	8
Artiști.....	8
Vară.....	9
Furtuna.....	11
Adio.....	13
Domnu' profesor.....	14
Haiducul.....	15
Revedere.....	16
Visul.....	16
Pasteluri.....	18
De ziua mea.....	21
Romanță.....	22
Învins!.....	22
Cobzarul.....	23
Iarmaroc.....	24
Rozele.....	24
Pribeagul.....	25

LIBRIS We know books	
Salcâmul.....	26
Cântec de leagăn.....	26
Baladă.....	27
Cântec vechi.....	28
Cântec.....	29
Fulgii.....	29
Cântec.....	30
Cântec de leagăn.....	30
Nucul.....	31
Noapți de vară.....	32

POEZII (1901-1902)

Sonete

Primăverii.....	34
Liniște.....	34
Domnița.....	35
Către tinerii poeți.....	36
Răzmerița.....	37
Sonet modern.....	38
Grădina morții.....	39
Cârlova.....	39
De sărbători.....	40
Lăutarul.....	40
Secerișul.....	41
Un cântec.....	42
Poezia.....	42
De urât.....	43
Haiducul.....	44
Toamnă.....	44

Cântece și balade

Cântece.....	45
Ruptură.....	48

Ielele.....	48
Eroul de la Königgrätz.....	51
Frumoasa Irină.....	52
Novăceștii.....	54
Mi-e dor.....	56
Visează codrul.....	56
De cântece Parisu-i plin.....	58
Cântec de primăvară.....	59
Pintea.....	59
Pastel.....	62
La cules.....	63
Steaua.....	64
Apa morților.....	65

POEZII (1902)

Pomul fermecat.....	66
După o citire din Eminescu... ..	67
Elegie.....	68
Gorunul lui Horia.....	69
Somnul lui Corbea.....	70

CREDINȚE (1905)

Când seara în ceasuri de singurătate... ..	72
Năframa.....	73
Rugă.....	74
Credințe.....	74
Spre primăvară.....	75
Icoane din Carpați.....	76
Doi voinici.....	87
Melancoliei.....	89
Cântec.....	90
S-a-nnoptat.....	90

Lebăda.....	91
Copil sărman.....	92
Cântec.....	93
Pe deal.....	94
La fereastra spre livadă.....	94
Sărbătoare.....	95
Cântec.....	97
Fântâna vrăjită.....	97
Singur.....	99
Gruia.....	99
Harpistul.....	101

CÂNTECE (1912)

Noaptea de mai.....	104
Cu ochii tăi... ..	105
În ochii tăi.....	106
Cântărețul.....	106
Te duci.....	107
Înșiră-te, mărgăritare... ..	108
Nopti de veghe.....	110
Toamnă.....	111
Cântec de leagăn.....	112
Cântec sfânt.....	113
Se-ntorc iar zilele noroase... ..	113
Mi-e dor de-un vis.....	114
Înserare.....	115
Înmormântare.....	116
Unui tânăr.....	117
Scrisoare lui Goga.....	118
Tălângi.....	120
Cântecul despre prea-strălucita isbândă de la Podul Înalt.....	120

Clopotele din Nürnberg.....	126
-----------------------------	-----

TĂLMĂCIRI (1909)

LUCIEN BAZIN	
Un imn francez lui Eminescu.....	129
GIOSUÉ CARDUCCI	
Către copaci.....	131
GOETHE	
Izbăvire.....	131
SCHILLER	
Copila din străini.....	132
HEINE	
Cavalerul.....	133
Pe inimă iubito... ..	135
Păduri și câmpuri se-nveșmântă.....	135
Și dacă-n ochii tăi.....	136
Nu mă iubești.....	136
Când doi își zic adio... ..	137
Noi ne iubirăm... ..	137
Un tânăr iubește... ..	138
Afară-i noapte... ..	138
Icoane vechi... ..	139
Ce tristă mi-e inima.....	140
Safire-s ochii tăi.....	141
PETÖFI	
Depart.....	141
Stelilor.....	143

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IOSIF, ȘTEFAN OCTAVIAN

Înșiră-te, mărgăritare / Ștefan Octavian Iosif. - București :
Astro, 2010
ISBN 978-606-92311-0-4

821.135.1-1

Editura ASTRO

Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,
Sector 1, București
Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.cartea-mea.ro

www.cartescolara.ro

www.depozit-de-carti.ro

Nota editorului: Au fost operate modificări privind normele ortografice aprobate de Academia Română, exceptând: nici o, nici un, nici una, nici unul.

VERSURI (1897)

IDEAL

Îmi place să mă satur bine,
Pă urmă – descheindu-mi vesta –
Să mă așez, lângă fereastră,
Într-un fotel, să-mi fac siesta;

Să-mi pun în buzunare banii,
Să beau ciubuc, să sorb cafea,
Privind de sus la toți golanii
Ce trec pe sub fereastra mea...

DOMNIȘOAREI...

Cu-o privire poți să vatem
Inimi tari, nesimțitoare,
Răscolind furtuni de patemi
În a sufletelor mare...

Dar tu știi, tot într-o vreme,
Așa dulce să zâmbești,
Că nu pot să te blesteme
Inimile ce rănești...

O MAMĂ

I-au gătit spânzurătoare,
Vin pandurii cu poruncă.

Mama lui în prag apare
Și la pieptul lui s-aruncă.

E bătrână, e beteagă,
Dar cu dânsul vrea să plece!
Ea se roagă, ei îl leagă,
Îl pornesc, și ea-l petrece.

O-mbrâncesc și o înjură;
Stă obida s-o doboare:
— Domnișorule, te-ndură!
Vreau să-l văd numai cum moare...

RĂMAS BUN
—reminiscentă—

Să vă mai spun cum s-a-ntâmplat?
E o poveste plicticoasă:
Eram voios când te vedeam;
Când mă vedeai, erai voioasă.

Întâiul zâmbet fărmeccat
Ne-a ridicat deodată-n rai.
Te înroșeai când eu veneam,
Și când plecam, îngălbeneai.

Veneam acu mai des la voi,
Și pe furiș, din când în când,
Schimbam priviri, vorbeam încet,
Dar vara a trecut curând!

Toamna veni, iarna veni,
Și rândunica a plecat...

Și tot amor? Mereu amor?
Amorul nostru a-nghețat.

Eu mă voi duce în străini;
Tu, mândră, îmi urezi bun drum,
Eu, mândru, mâna ți-o sărut...
Și toate s-au sfârșit de-acum!

ACELEIAȘI

Când e târziu și-abia mai pot
Clipi truditele pleoape,
Te chem pe nume-ncet de tot.
Și, ca în vis, te simt aproape...

Și-adorm... atât de fericit,
Ca un copil naiv ce-și spune,
Vrăjit de somn, abia șoptit,
Aceași veche rugăciune...

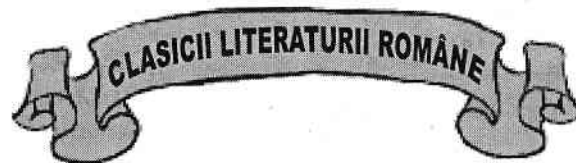
SĂRBĂTOARE

Măreț amurg de sărbătoare
Domnește-n veselul oraș,
Un nour arde-n depărtare
Ca un tăciune uriaș.

Se-ntoarce lumea din poiană,
Călări, pe jos, boieri, norod;
Aleargă o căruță-n goană
Din două salturi peste pod.

LBRIS

We know
books

FABULE ROMÂNEȘTI

Editura ASTRO

Lupii, cunoscându-i glasul, îndărăt s-au tras pe dată,
Și de frică se făcură mici, ca niște cățeluși.

— O, Măria-Ta! Iertare!
Zise cel mai diplomat, —
Semănai așa de tare
C-un măgar adevărat!...

Omul și rața

Unui om, săracul, într-o dimineață,
I-a murit o rață,
Bietul om, de ciudă, tare s-a-ntristat,
Când văzu că-i moartă cu adevărat.
Dar la scurtă vreme, în aceeași lună,
I-a murit și soacra – tot de moarte bună...

Morala:

Să nu pierzi nădejdea, orice-ar fi să fie –
După întristare, vine bucurie.

Cuprins

Grigore Alexandrescu

Boul și vițelul.....	3
Câinele și cățelul.....	4
Câinele și măgarul.....	6
Dreptatea leului.....	7
Nebunia și amorul.....	9
Lupul moralist.....	10
Șarlatanul și bolovanul.....	12
Privighetoarea și măgarul.....	13
Șoarecele și pisica.....	14
Ursul și vulpea.....	16
Uleul și găinile.....	17
Toporul și pădurea.....	18
Atelajul eterogen.....	20
Bursucul și vulpea.....	20
Castorul și alte lighioni.....	22
Catârul ce-și laudă nobilitatea.....	24
Calul vândut și diamantul cumpărat.....	24
Catârul cu clopoței.....	25
Câinele izgonit.....	27
Cucul.....	29
Dervișul și fata.....	31
Iepurele, ogarul și copoiul.....	32
Lișeța, rața și găscă.....	33
Elefantul.....	34
Mielul murind.....	37
Lebăda și puii corbului.....	38
Oglindele.....	40
Mierla și bufnița.....	42
Priveghetoarea în colivie.....	43
Pisica sălbatică și tigrul.....	45
Ursul și lupul.....	46
Vulpea liberală.....	48

Alecu Donici
 Vulturul și albina.....50
 Greierul și furnica.....51
 Vulpea și măgarul.....52
 Lupul și cucul.....53
 Gâștele.....54
 Vulpea și bursucul.....55
 Parnas.....56
 Vuturul și paingul.....57
 Stiglețul și ciocârlanul.....59
 Leul și iepurele.....59
 Lupul și lupușorul.....60
 Momița și două mâțe.....61
 Calul și călărețul.....63
 Două poloboace.....64
 Leul la vânat.....64
 Bărbatul cu trei femei.....65
 Măgarul.....66
 Antereul lui Arvinte.....67
 Pieptenul.....68
 Vulpea pedepsită.....70
 Racul, broasca și știuca.....70
 Vulpea în livadă.....71
 Elefantul în domnie.....72
 Prietenii și Bistrița.....73
 Măgarul și privighetoarea.....74
 Lupul nazâr.....75
 Pizmătarețul și șarpele.....76
 Galbenul.....77
 Teiul și stejarii.....77
 Veverița.....78

Anton Pann
 Carul frânt.....81
 Copaciul și dovleacul.....82
 Lupul pocăit.....84

Mortul înecat.....85
 Câinele.....86

Heliade Rădulescu
 Muștele și albinele.....89
 Corbul și vulpea.....93
 Aeropagiul bestieiilor.....95
 Un muieroi și o femeie.....98

Costache Bălăcescu
 Măgarul și boul.....104
 Măgarul și vulpea.....105
 Măgarul și momița.....105
 Țăranul și pescarul.....106

Vasile Alecsandri
 Zimbrul și vulpea.....108
 Curcile.....109
 Moara de vânt.....110
 Lupul și momița.....111

Costache V. Carp
 Vulturul căzut.....113
 Lupul liberal.....114
 Sătenii și câinele.....115
 Bivolul prefect.....116

D. Ollănescu-Ascanio
 Ursul, vulpea și lupul.....118

I. L. Caragiale
 Bietul Ion.....120
 Mângâiere.....121

Talmud.....	121
Boul și vițelul.....	122

Mircea Dimitriade

Racu și armăsaru.....	124
Doi cocoși.....	124
Mierla și ouăle de pupăză.....	126
Stâna și lupii.....	127
Stejarul și trestia.....	127

Cincinat Pavelescu

Mistrețul și porcul.....	130
Greierul și furnica.....	130
Furnica și greierul.....	131
Șarpele și satana.....	132
Vulturul și vrabia.....	133

George Ranetti

Bijü și Grivei.....	135
Omida și furnica.....	137
Calul de curse și calul de sacă.....	138
Măgarul și privighetoarea.....	139
Gheata și șoșonul.....	141
Plugul și tunul.....	143

George Topârceanu

Bivolul și coțofana.....	146
Boierul și argatul.....	147
Leul deghizat.....	147
Omul și rața.....	148

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Fabule românești / Grigore Alexandrescu, Alecu Donici,
Anton Pann, ... - Ed. a 2-a. - București : Astro, 2015
ISBN 978-606-8148-83-0

I. Alexandrescu, Grigore

II. Donici, Alecu

III. Pann, Anton

821.135.1-191(082)

Editura ASTRO

Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,

Sector 1, București

Tel. / Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.cartea-mea.ro

www.cartescolara.ro

www.depozit-de-carti.ro

www.pro-librarie.ro

Tipografia SHIK & ȘTEFAN SRL

Strada N. Drăgan nr. 10, sector 5, București

Grigore Alexandrescu (1810 – 1885)

Boul și vițelul

Un bou ca toți boii, puțin la simțire,
În zilele noastre de soartă-ajutat,
Și decât toți frații mai cu osebite,
Dobândi-n cireadă un post însemnat.

— Un bou în post mare? – Drept, cam ciudat vine,
Dar asta se-ntâmplă în orcăre loc:
Decât multă minte, știu că e mai bine
Să ai totdeauna un dram de noroc.

Așa d-a vieței veselă schimbare,
Cum și de mândrie boul stăpânit,
Se credea că este decât toți mai mare,
Că cu dânsul nimeni nu e potrivit.

Vițelul atuncea, plin de bucurie,
Auzind că unchiul s-a făcut boier,
Că are clăi sumă și livezi o mie:
„Mă duc, zise-ndată, nițel fân să-i cer.“

Făr-a pierde vreme, vițelul pornește,
Ajunge la unchiu, cearcă a intra;
Dar pe loc o slugă vine și-l oprește:
„Acum doarme, zice, nu-l poci supăra.“

— „Acum doarme? ce fel! pentru-ntâia dată
După prânz să doarmă! Obiceii lui

Era să nu șază ziua niciodată;
Ast somn nu prea-mi place, și o să i-o spui.“

— Ba să-ți cauți treaba, că mănânci trântea;
S-a schimbat boierul, nu e cum îl știi;
Trebuie-nainte-i să mergi cu șfială,
Priimit în casă dacă vrei să fii.“

La o mojiție atâta de mare,
Vițelul răspunde că va aștepta;
Dar unchiu se scoală, pleacă la plimbare,
Pe lângă el trece, fără a se uita.

Cu mâhnire toate băiatul le vede,
Însă socotește că unchiu-a orbit;
Căci fără-ndoială nu putea a crede
Că buna lui rudă să-l fi ocolit.

A doua zi iarăși, prea de dimineață,
Să-i găsească vreme, la dânsul veni:
O slugă, ce-afară îl vedea că-ngheață,
Ca să-i facă bine, de el pomeni.

„Boierule, zise, așteaptă afară
Ruda dumitale, al doamnei vaci fiu.“
— „Cine? a mea rudă? Mergi de-l dă pe scară.
N-am astfel de rude, și nici voi să-l știu.“

Căinele și cățelul

„Cât îmi sunt de urâte unele dobitoace,
Cum lupii, urșii, leii și alte câteva,

Care cred despre sine că prețuiesc ceva!

De se trag din neam mare,

Asta e o-ntâmplare:

Și eu poate sunt nobil, dar s-o arăt nu-mi place.

Oamenii spun adesea că-n țări civilizate

Este egalitate.

Toate iau o schimbare și lumea se cioplește,

Numai pe noi mândria nu ne mai părăsește.

Cât pentru mine unul, fieștecine știe

C-o am de bucurie

Când toată lighioana, măcar și cea mai proastă,

Câine sadea îmi zice, iar nu *domnia-voastră*.“

Așa vorbea deunăzi cu un bou oarecare

Samson, dulău de curte, ce lătra foarte tare.

Cățelu Samurache, ce ședea la o parte

Ca simplu privitor,

Auzind vorba lor,

Și că nu au mândrie, nici capriții deșarte,

S-apropie îndată

Să-și arate iubirea ce are pentru ei:

„Gândirea voastră, zise, îmi pare minunată.

Și simțimentul vostru îl cinstesc, frații mei.“

— „Noi, frații tăi? răspuse Samson, plin de mânie.

Noi, frații tăi, potaie!

O să-ți dăm o bătaie

Care s-o pomenești.

Cunoști tu cine suntem, și ți se cade ție,

Lichea nerușinată, astfel să ne vorbești?“

— „Dar ziceați...“ — Și ce-ți pasă ție? Te-ntreb eu ce ziceam?

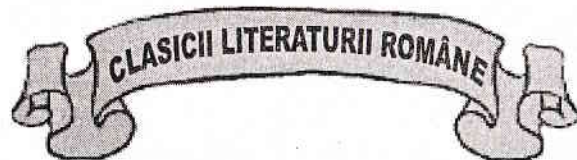
Adevărat vorbeam,

Că nu iubesc mândria și că urăsc pe lei,

Că voi egalitate, dar nu pentru căței.“

LBRIS

We know
books

CEZAR PETRESCU

**FRAM
URSUL POLAR**

Editura ASTRO

CUPRINS

I. O reprezentație de adio la ciroul Struțki în iarna anului 1924.....	3
II. Fram face năzuri.....	14
III. După ce a plecat ciroul.....	28
IV. În arca lui Noe.....	41
V. Fram s-a născut departe, în înghețurile polare.....	48
VI. Omul, câinele și pușca.....	57
VII. „Numele tău va fi Fram“.....	67
VIII. Îndărăt spre oceanul polar.....	75
IX. În ostrovul pustiu de la capătul pământului.....	87
X. Cea dintâi întâlnire.....	95
XI. Bufonul oceanului polar.....	108
XII. Prietenii lui Fram din orașele de departe nu l-au uitat.....	117
XIII. Fram și-a găsit un prieten în noaptea polară....	149
XIV. Fram se leapădă singur de micul său prieten....	160
XV. Nanuc.....	175
XVI. Sfârșitul.....	191

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PETRESCU, CEZAR

Fram, ursul polar / Cezar Petrescu. - Ed. a 2-a. -
București : Astro, 2015
ISBN 978-606-8148-80-9

821.135.1-31

Editura ASTRO
Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,
Sector 1, București
Tel. / Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:
www.cartea-mea.ro
www.cartescolara.ro
www.depozit-de-carti.ro
www.pro-librarie.ro

I O reprezentatie de adio la ciroul Struțki în iarna anului 1924

Tigrii intrau în arenă unul câte unul.

Pasul lor era mlădios pe nisip. Moale, catifelat, fără vuiet.

Nu ridicau nici în dreapta, nici în stânga ochii lor galbeni ca de sticlă. După gratii, mulțimea din staluri privea cu răsuflarea înfiorată de teamă și de nerăbdare.

Dar pentru tigrii de Bengal nu se afla pe lume această mulțime. Nu merita nici o privire. Pentru dânșii, acum o singură faptură omenească era: femeia din mijlocul arenei, înfășurată în rochia cu solzi aurii și cu pietre scâteietoare.

Ochii ei luceau tot așa de arzători ca ochii tigrilor. Numai că ochii verzi ai femeii erau poruncitori și neîndurați, pe când în ochii fiarelor se citea o mare și istovită supunere.

Privirile lor se căutau, se așteptau, se întâlneau. Era destul atât ca să se înțeleagă.

Ochii femeii străpungeau; ochii fiarelor coborau în pământ. În mâna întinsă se legăna un bici cu canaf de mătase. Vârful biciului arăta locul fiecăruia:

— Tu aici!... Tu dincoace!... Tu dincolo!...

Iar tigrii își luau fiecare locul știut, fără împotrivire, înaintând cu pașii lor de gumă, balansându-și cozile grele și lungi.

Șase mingi uriașe de lemn se aflau înșirate de o parte. Șase de cealaltă parte. Tigrul pipăia cu laba rotundul lemnului. Se înălța cu o zvâcnire ușoară și lină.

Se așeza ca o pisică pe vârful unui stâlp de poartă. Pe urmă aștepta rândul celorlalți. Cășca. Își zbârlea mustățile țepoase; arăta cerul gurii și colții.

În inimă privitorilor tremura un fior. În mintea lor stăruia un gând. Toți știau că, într-o singură clipă, dinții aceștia tăioși și puternici, labele cu ghearele de fier ar putea sfâșia, ca pe un pui de vrabie, pe femeia cu rochia de solzi aurii și pietre sclipitoare.

Dar miss Ellian surâdea. Așa o chema. Miss Ellian surâdea nepăsătoare. În mijlocul sălbăticiunilor se afla singură. Fără nici o armă. Atât doar: un bici cu șfichi de mătase și privirea ei.

Numai cu atât ea prefăcea doisprezece tigri de Bengal în douăsprezece pisici blânde și ascultătoare.

— Toată puterea împlânzitoare e în ochi! vorbi un domn bătrân, chiar în fața grătilor, către nepoțica de alături. Dacă privirea slăbește o singură dată, dacă tigrii simt că dresorul se gândește în altă parte sau că îl prinde frica, atunci toți se năpustesc și...

— Eu mă tem! Nu vreau să vorbești așa... Mă tem! șopti copila strângându-se de brațul bunicului.

— Ssst! Liniște... Toți au tăcut.

Copila cu hăinuța albă și cu bucelele bălaie s-a încleștat mai strâns lângă domnul bătrân. Își aude tic-tacul mărunț al inimii.

Cei doisprezece tigri de Bengal, așezați pe mingile lor de lemn, așteptau acum cu încordare porunca din ochii femeii.

De sus, din vârful cortului de pânză, lumina electrică se revărsa orbitoare. Două mii de oameni, înghesuți cot la cot, nu se clinteau, împietriți.

Era o mulțime foarte amestecată: bătrâni și femei, părinți și copii, profesoare și eleve de școală. Îi des-

părteau numai rândurile de bănci și prețul biletelor. Unii sus, în picioare, la galerie; alții jos de tot, de jur împrejurul grătilor, pe fotolii îmbrăcate cu pluș roșu.

Toți uitaseră grijile de acasă, necazurile și mulțumirile lor mărunte de toată ziua. Acum priveau ca un singur om.

Pe stradă, câți nu se temeau oare de lătratul neașteptat al unui câțel cu coada bârligată? Acasă, câți nu tresăreau oare noaptea, speriați, când trosnea o mobilă sau când se iveau de sub dulap un șoricel cu ochi de măргеle negre?

Aici și acum, toți uitaseră aceste spaime caraghioase. Toți luau parte la ceva minunat și rar.

Douăsprezece fiare sălbatice, împlânzite și ascultând de privirea unei femei, de pocnetul unui bici de mătase, de semnul unui vârf de deget.

Nu se mai auzi nici un fâșăit de program, nici un glas, nici un scârțăit de scaun, nici o tuse.

MISS ELLIAN PREZINTĂ PENTRU ULTIMA OARĂ CEI DOISPREZECE TIGRI DE BENGAL

Așa spunea programul.

Era reprezentația cea din urmă.

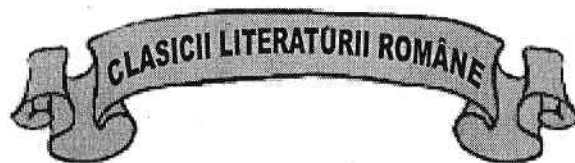
Măine, circul își va strânge cortul. Toate animalele vor pleca în trenul cu vagoane albe, în alte orașe ale lumii. Poate nu se vor mai întoarce niciodată.

Va rămâne în urma lor un loc gol lângă grădina publică a orașului. Oamenii se vor împrăști la grijile și la munca lor. Copiii, la animalele fără viață, de lemn vopsit și de păslă.

Din nou, unii băiețași, prinși de jocurile lor din fiecare zi, au să uite că mai sunt pe lume vietăți de-o

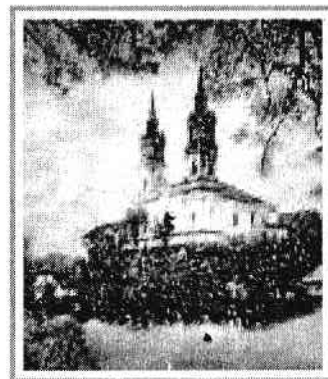
LBRIS

We know
books

IOAN SLAVICI

MARA

Editura ASTRO

Cuprins

Sărăcuții mamei.....	3
Maica Aegidia.....	7
Furtuna cea mare.....	15
Primăvară.....	20
Ani de tinerețe.....	33
Ispita.....	46
Zbuciumare.....	56
Datoria.....	64
Inima, săraca.....	73
Cine ce poate.....	87
Altă lume.....	103
Două porunci.....	113
Datorii vechi.....	125
Rostul lui Bandi.....	141
Isprăvile lui Trică.....	154
Greul vieței.....	168
Birtul de la Sărărie.....	185
Blestemul casei.....	200
Verboncul.....	208
Norocul casei.....	242
Pace și liniște.....	257

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SLAVICI, IOAN

Mara / Ioan Slavici. - Ed. a 2-a. - București : Astro, 2015
ISBN 978-606-8148-82-3

821.135.1-31

Editura ASTRO
Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,
Sector 1, București
Tel. / Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:
www.cartea-mea.ro
www.cartescolara.ro
www.depozit-de-carti.ro
www.pro-librarie.ro

Sărăcuții mamei

A rămas Mara, săraca, văduvă cu doi copii, sărăcuții de ei, dar era tânără și voinică și harnică și Dumnezeu a mai lăsat să aibă și noroc.

Nu-i vorbă, Bârzovanu, răposatul, era, când a fost, mai mult cârpaci decât cizmar și ședea mai bucuros la birt decât acasă; tot le-au mai rămas însă copiilor vreo două sute de pruni pe lunca Murășului, viuța din dealul despre Păuliș și casa, pe care muma lor o căpătase de zestre. Apoi, mare lucru pentru o precupeață, Radna e Radna, Lipova e numai aci peste Murăș, iar la Arad te duci în două ceasuri.

Marți dimineța Mara-și scoate șatra și coșurile pline în piața de pe țarmurile drept al Murășului, unde se adună la târg de săptămână murășenii până de pe la Sovârșin și Soboteliu și podgoreni până depe la Cuvin. Joi dimineța ea trece Murășul și întinde șatra pe țarmurile stâng, unde se adună bănățenii până de pe la Făget, Căpălnaș și Sân-Miclăuș. Vineri noaptea, după cântatul cocoșilor, ea pleacă la Arad, ca ziua s-o prindă cu șatra întinsă în piața cea mare, unde lumea se adună din șapte ținuturi.

Dar lucrul cel mare e că Mara nu-ți iese niciodată cu gol în cale; vinde ce poate și cumpără ce găsește; duce de la Radna ceea ce nu găsești la Lipova ori la Arad și aduce de la Arad ceea ce nu găsești la Radna ori la Lipova. Lucrul de căpetenie e pentru dânsa ca să nu mai aducă ce a dus și vinde mai bucuros cu câștig puțin decât ca să-i „clocească” marfa.

Numai în zilele de Sântă Marie se întoarce Mara cu coșurile deșerte la casa ei.

Sus, pe coasta unui deal, de la dreapta Murășului, e mănăstirea minoriților, vestita Maria Radna. Din turnurile bisericii mari și frumoase se văd pe Murăș la deal ruinele acoperite cu mușchi ale cetății de la Șoimoș; în fața bisericii se întinde Radna cea frumoasă și peste Murășe, Lipova, cu turnul sclipicios și plin de zorzoane al bisericii românești, iar pe Murăș la vale se întinde șesul cel nesfârșit al Țării Ungurești. Mara însă le trece

toate cu vederea: pentru dânsa nu e decât un loc larg în fața mănăstirii, unde se adună lumea cea multă, grozav de multă lume.

Căci e acolo, în biserica aceea, o icoană făcătoare de minuni, o Maică Precistă care lăcrimează și de a cărei vedere cei bolnavi se fac sănătoși, cei săraci se simt bogați și cei nenorociți se socotesc fericiți.

Mara, deși creștină adevărată, se duce și ea câteodată la biserica aceasta, dar se închină creștinește, cu cruci și cu mătâni, cum se cuvine în fața lui Dumnezeu. Că icoana face minuni, asta n-o crede; știe prea bine că o Maică Precistă nemțească nu e o adevărată Maică Precistă. E însă altceva la mijloc. Călugării care umblă rași ca-n palmă și se strămbă grozav de urât, au o știință tainică și știu să facă fel de fel de farmece pentru ca boala să-și vie la leac, săracul să-și găsească sprijoana și nenorocitul să se ferească. Bine face, dar lumea care vine la Maria Radna să se închine, și Marei îi râde inima când pe la Sfinte Mării timpul e frumos, ca lumea să poată veni cale de o săptămână de zile, cete-cete, cu praporele în vânt, cu crucile împodobite cu flori și cântând psalmi și litanii. Acum, când vin sutele și se adună miile pe locul cel larg din fața mănăstirii, acum e secerișul Marei, care dimineața iese cu coșurile pline și seara se întoarce cu ele goale. De aceea se închină Mara și în fața icoanei, apoi își ia copilașii, pe care totdeauna îi poartă cu dânsa, îi dă puțin înainte și le zice: „Închinați-vă și voi, sărăcuții mamei!“

Sunt săraci, sărăcuții, că n-au tată; e săracă și ea, c-a rămas văduvă cu doi copii; cui, Doamne, ar putea să-i lase când se duce la târg? cum ar putea dânsa să stea de dimineață până seara fără ca să-i vadă? cum, când e atât de bine să-i vezi?!

Umblă Mara prin lume, aleargă sprintenă, se târguiește și se ceartă cu oamenii, se mai ia și de cap câteodată, plânge și se plânge c-a rămas văduvă, și apoi se uită împrejur să-și vadă copiii și iar râde.

„Tot n-are nimeni copii ca mine!“ își zice ea, și nimeni nu poate s-o știe aceasta mai bine decât dânsa, care ziua toată vede mereu copii și oameni și nu poate să vadă ființă omenească fără ca s-o pună alături de copiii ei. Mulți sunt sănătoși și rumeni,

voinici și plini de viață, deștepți și frumoși, răi sunt, mare minune, și e lucru știut că oameni de dai Doamne numai din copii răi se fac.

Mai sunt și zdrențăroși și desculți și nepieptânați și nepălăți și obraznici, sărăcuții mamei; dar tot cam așa e și mama lor ea însăși; cum altfel ar putea să fie o văduvă săracă? cum ar putea să fie copiii săraci, care își petrec viața în târg, printre picioarele oamenilor?

Muiere mare, spătoasă, greoaie și cu obrazii bătuți de soare, de ploii și de vânt, Mara stă ziua toată sub șatră, în dosul mesei pline de poame și de turtă dulce. La stânga, e coșul cu pește, iar la dreapta clocotește apa fierbinte pentru „vornoviști“, pentru care rade din când în când hreanul de pe masă. Copiii aleargă și își caută treabă, vin când sunt flămânzi și iar se duc după ce s-au saturat, mai se joacă voinici, mai se bat, fie între dânsii, fie cu alții, și ziua trece pe nesimțite.

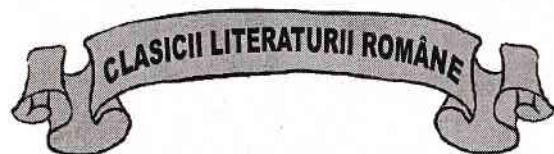
Serile, Mara, de cele mai multe ori, mănâncă ea singură, deoarece copiii, obosiți, adorm, în vreme ce ea gătește mâncarea. Mănâncă însă mama și pentru ea, și pentru copii. Păcat ar fi să rămâie ceva pe mâine.

Apoi, după ce a mai băut și o ulcică de apă bună, ea scoate săculețul, ca să facă socoteala. Niciodată însă ea n-o face numai pentru ziua trecută, ci pentru toată viața. Scăzând dobânda din capete, ea pune la o parte banii pentru ziua de mâine, se duce la căpătâiul patului și aduce cei trei ciorapi: unul pentru zilele de bătrânețe și pentru înmormântare, altul pentru Persida și al treilea pentru Trică. Nu e chip să treacă zi fără ca ea să pună fie și măcar numai câte un creițar în fiecare din cei trei ciorapi; mai bucuros se împrumută pentru ziua de mâine. Când poate să pună florinul, ea-l sărută, apoi rămâne așa, singură, cu banii întinși pe masă, stă pe gânduri și începe în cele din urmă să plângă.

Nu doară că i-ar fi greu ceva; când simte greul vieții, Mara nu plânge, ci sparge oale ori răstoarnă mese și coșuri. Ea își dă însă seama cât a avut când a rămas văduvă, cât are acum și cât o să aibă odată. Și chiar Mara să fii te moi când simți că e bine să

LBRIS

We know
books

GEORGE COȘBUC

NUNTA ZAMFIREI

Editura ASTRO

CUPRINS

BALADE ȘI IDILE (1893)

Noapte de vară	3
Mânioasă	5
Nu te-ai priceput	7
Fatma	8
Nunta Zamfirei	10
Cântecul fusului	17
Rea de plată	20
Fata morarului	21
Crăiasa zânelor	22
Rugămintea din urmă	28
Poet și critic	32
Vântul	34
Vestitorii primăverii	37
Pe lângă boi	38
Rada	39
Trei, doamne, și toți trei!	45
La oglindă	48
Calul dracului	52
De pe deal	53
El-Zorab	55
Suțirica din vecini	61
Numai una!	62
Regina ostrogoților	64
Brăul Cosânzenii	67
Dușmancele	71
Costea	75
Somnul codrilor	79
Recrutul	81

Lordul John	85
Moartea lui Fulger	86
Un cântec barbar	96
Păstorița	99
Prahova	100
La părau	106
Vara	109
Un basm	111
Spinul	112
Toamna	114

FIRE DE TORT (1896)

Din viață

Mama	117
Lupta vieții	119
Ștefănița-Vodă	121
Sub patrafir	124
Scara	127
Noi vrem pământ!	129
Voichița lui Ștefan	132
Doina	135
La Paști	139
Seara	141
În miezul verii	144
Iarna pe uliță	147
Cântec	152
Ispita	153
Fata mamei	156
Decebal cătră popor	158
Roata morii	160

Din poveste

O noapte pe Caraiman	163
Concertul primăverii	165
Cetatea Neamțului	167
Colindătorii	175
Legenda rândunelei	176
Ideal	180
Ștregarul văilor	188
Floarea-soarelui și macul	190
Bordei sărac	194
Umbră	197
Prin Mehadia	198
Dintr-o poveste	200
Pomul Crăciunului	200
Drumul iubirii	202
Tricolorul	204
Psalm	205
Voci din public	206

CÂNTECE DE VITEJIE

Cântec	208
Dorobanțul	208
Dunărea și Oltul	210
Pentru libertate	212
Scut și armă	215
Oltenii lui Tudor	216
Sărindar	218
Zece mai	220
Mortul de la Putna	223

Stema țării	225
Pe dealul Plevnei	227
Graiul neamului	228
De profundis	229
Cântecul redutei	231
Povestea căprarului	233
Coloana de atac	236
O scrisoare de la Muselim-Selo	241
Raport	245
Podul lui Traian	246
Pașa Hassan	248

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
COȘBUC, GEORGE

Nunta Zamfirei / George Coșbuc - București: Astro, 2010
ISBN 978-606-92310-1-2

821.135.1-1

Editura ASTRO

Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,
Sector 1, București
Tel. / Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.cartea-mea.ro
www.cartescolara.ro
www.depozit-de-carti.ro
www.pro-librarie.ro

BALADE ȘI IDILE (1893)

NOAPTE DE VARĂ

Zărilor, de farmec pline,
Strălucesc în luminiș;
Zboară mierlele-n tufiș
Și din codri noaptea vine
Pe furiș.

Care cu poveri de muncă
Vin încet și scârțind;
Turmele s-aud mugind,
Și flăcăii vin pe luncă
Hăulind.

Cu cofița, pe-ndelete,
Vin nevestele la râu;
Și cu poala prinsă-n brâu,
Vin cântând în stoluri fete
De la grâu.

De la gârlă-n pâcuri dese
Zgomotoși copiii vin;
Satul e de vuiet plin;
Fumul alb alene iese
Din cămin.

Dar din ce în ce s-alină
Toate zgomotele-n sat,
Muncitorii s-au culcat.
Liniștea-i acum deplină
Și-a-nnoptat.

Focul e-nvelit pe vatră,
Iar opaițele-au murit.
Și prin satul adorm.
Doar vrun câne-n somn mai latră
Răgușit.

Iat-o! Plină, despre munte,
Iese luna din brădet
Și se-nalță, -ncet-încet,
Gânditoare ca o frunte
De poet.

Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad;
Ritmice valurile cad,
Cum se zbate-n dulce ropot
Apa-n vad.

Dintr-un timp și vântul tace;
Satul doarme ca-n mormânt—
Totu-i plin de Duhul Sfânt:
Liniște-n văzduh și pace
Pe pământ.

Numai dorul mai colindă,
Dorul tânăr și pripeag,
Tainic se-ntâlnește-n prag,
Dor cu dor să se cuprindă,
Drag cu drag.

MÂNIOASĂ

Am să merg mai înspre seară
Prin dumbrăvi, ca mai demult,
În privighetori să-mi pară
Glasul Linei că-l ascult.
Mai știu eu, ce-aș vrea s-ascult!
Că-n zori Lina sta-n portiță,
Sălta-n vânt a ei altiță,
Vântul îi sălta-n cosiță
Și-i făcea floare-n obraz:
Eu mergem la plug în iaz
Și, când trec, Lina s-ascunde,
Parcă nici nu m-a văzut.
Îi vorbesc, și nu-mi răspunde,
Nu-mi răspunde!
Și-o întreb, și nu-mi răspunde!
Și mă mir – ce i-am făcut!

Vreau de-aici să rump o floare!
Ochii unui înger scump
Au albastrul de cicoare,

Și cicoare vreau să rump –
Mai știu eu ce-aș vrea să rump!

Că-n amiazi venind pe vale,
Întâlnii pe Lina-n cale:
Fragi i-am dat, ea mi-a zis: – „Na-le!
Ți-am cerut eu ție fragi?“
Ochii ei frumoși și dragi
Priveau tot spre poala rochii,
S-a pus Lina pe tăcut,
Și vedeam că-i umblă ochii,
Umblă ochii
Ca la șerpi, îi umblă ochii,
Și mă mir ce i-am făcut!

Să-mi pun capul pentr-o Lină,
Să mă fac un om pribag!
Ieși din neguri, lună plină,
Să mă vezi la Lina-n prag –
Mai știu eu ce-aștept în prag!
Alte dăți suna zăvorul;
Lina pe furiș, ca dorul,
Pășea-n degete pridvorul
Și la mine-n prag venea,
Mamă-sa cât ce-adormea.
Azi ard hainele pe mine,
Mi-e greu capul ca de lut,
Stau în prag – și ea nu vine,
Nu mai vine!
E târziu și nu mai vine...
Și mă mir ce i-am făcut!?

NU TE-AI PRICEPUT

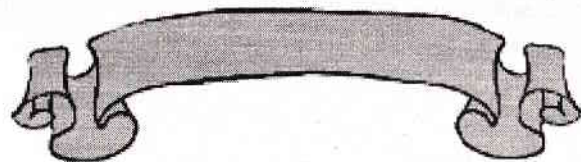
Nu te-ai priceput!
Singur tu nu mi-ai plăcut,
Că eu tot fugeam de tine?
O, nu-i drept, nu-i drept, Sorine!
Ți-am fost dragă, stiu eu bine,
Dar, să-mi spui, tu te-ai temut.
Și eu toate le-am făcut,
Ca să-mi poți să-mi spui odată,
Să mă-ntrebi: – „Mă vrei tu, fată?“
Și plângeam de supărată,
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Zici că-s mândră și n-am vrut
Ca s-ascult vorbele tale?
Dar de unde știi? În cale
Ți-am umblat și-n deal și-n vale,
Și-orșiunde te-am știut.
Zile lungi mi le-am pierdut,
Să mă-mprietenesc cu tine:
Tu-mi umblai sfiios, Sorine,
Și plângea durerea-n mine,
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Am fost rea și n-aș fi vrut
Să te las, ca altă fată,

LBRIS

We know
books

**PROVERBE
ZICĂTORI,
GHICITORI**

Editura ASTRO

Zăpada

De la mine pân' la voi,
Numai pânze albe, moi.

Zăpada

Moale, albă și pufoasă,
Pentru câmp e haină groasă.

Zăpada

Ușoară ca pana,
Și pierie ca spuma.

Ziarul

Dau de piatră, nu se strică,
Dau de apă, se despică.

Ziua și noaptea

Am două fete frumoase
Ca două crăieșe:
Una-i albă-colilie,
Alta-i neagră-tuciurie.

Ziua

Aleargă turcu, aleargă,
C-a pierdut căciula neagră.

Zmeul

Nu-i pasăre, și totuși zboară
Dacă-l ții bine de sfoară.

Zorile, cocoșii și oamenii

Munții se revarsă,
Diblele cântă,
Viermii se mișcă.

Cuprins

Proverbe, zicători.....	3
Ghicitori.....	189

A

A aduce apă după ce s-a stins focul.
A aduna nuiiele pentru spinarea sa.
A aduce în sapă de lemn.
A ajunge ca dinții babei.
A ajunge în corn de capră.
A ajunge în mintea copiilor.
A ajunge cuțitul la os.
A ajuns apa la gât.
A ajuns bărbatul sluga muierei.
A albit și pe dracul.
A alege ca pe pere pădurețe.
A alege din două una.
A ales până a cules.
A alerga cu limba scoasă.
A amesteca vorba ca făcălețul mămăliga.
A apuca luna cu mâna și soarele cu picioarele.
A apuca sărăcia de coadă.
A arde ca șoarecii.
A arde locul sub el.
A arunca banii în vânt.
A arunca cu pietre în cineva.
A astupa soarele cu degetul.
A asculta la gura cuiva ca la o carte.
A asculta cu o ureche.
A asculta la fereastra altuia.
A aștepta să-i pice mură-n gură.
A aștepta pe cineva cu patru ochi.
A aștepta ca mortul colacul.
A aștepta la mâna altuia.
A avea perdea la ochi.
A avea păr pe limbă.

A avea slovă frumoasă.
 A avea urechea cuiva.
 A avea urechi de lup.
 A avea ochi mai mari decât burta.
 A avea ochi de vulpe.
 A avea obraz subțire.
 A avea nas la poliție.
 A avea mila cucului.
 A avea mintea lui Solomon.
 A avea gura slobodă.
 A avea fumuri în cap.
 A avea dinți de papură.
 A avea condei bun.
 A avea coastele lipite.
 A avea orbul găinilor.
 A avea apă în gură.
 A avea patru boi și o sută de nevoi.
 A avea ac de cojocul cuiva.
 A avea capul ca dovleacul.
 A avea ceafa lată.
 A avea ceață în creier.
 A avea pe dracul în pungă.
 A avea un vierme la inimă.
 A avea un os de ros.
 A avea unghii cam lungi.
 A auzi câinii în Giurgiu.
 A auzit cocoșul cântând, dar nu știe la ce casă.
 A atârna cuiva pielea în pod.
 A atinge coarda simțitoare.
 A bate apa în puiă.
 A bate cu cuvintele.
 A bate câmpii.
 A bate din picior.
 A bate apa să aleagă unt.

A băga fiori în oase.
 A băga funia navei prin urechea acului.
 A băga pe cineva în mormânt.
 A băga musca în lapte.
 A băga în răcori pe cineva.
 A bea vin de unde cântă broasca.
 A bea paharul morții.
 A bea pentru pragul ușii.
 Acul este mic, dar scui pă haine cusute.
 A căuta nod în papură și pete în soare.
 A căuta acul în carul cu fân.
 A cădea din căldare în foc.
 A cădea din lac în puț.
 A cădea cu inima pe cineva.
 A cădea ca de pe mal.
 A cădea cerul pe cineva.
 A călca a beat.
 A călca în gura lăcomiei.
 A călca în sec.
 A călca în străchini verzi.
 A călca în ace.
 A călca pe coadă.
 A căra apa cu ciurul.
 A căra apa la puț.
 A căra lemne în pădure.
 A căuta cu lumânarea ziua în amiaza mare.
 A căuta peri în palmă.
 A căuta cuiva în barbă.
 A căuta coafe de moși.
 A crește în lături ca varza.
 A crește-n burtă.
 A crește pielea pe cineva.
 A crește urechile cuiva.
 A cere lână de la broască.

LBRIS

We know
books

MIRCEA SÂNTIMBREANU

RECREAȚIA MARE

BUCUREȘTI, 2018

CUPRINS

Motivarea absenței	3
Cai și bibilici	5
Mărinimie	8
Hamurabi	10
Necunoscute	11
Carnetul carnetului	14
Unde se varsă Nilul?	17
O lucrare scrisă... vorbită	19
Jocul culorilor	20
Contabilitate	22
Un șmecher la lecție	25
Tatăl, ființă necunoscută	27
Însemnări de lector	30
Obiect neidentificat	32
La vară o să fie cald	34
Istorie... veche	37
Desen după natură	39
O mare nedreptate	41
De ce au dispărut zmeii?	44
N-am cuvinte	46
Scrisoare pe adresa unui chiulangiu	49
Mi s-a terminat caietul	53
Cavalerul dreptății	56
Eu, Gică și fetița fericită	58
Băiatul cu semnele	60
Dubla calitate	63
Un baiat citit	65
Autogol	66
Dărnicie	70

Cel mai bun prieten	71
Psihologul are dreptate	73
Superlativul	77
Propoziții simple	78
Post-scriptum	81
Mi se spune Fantomas	83
Revelion	84
Cheița	87
A se feri de umezeală!	89
O poveste plicticoasă	94
Poveste cu un cocoș	98
Un mamifer nevertebrat	101
Imaginație creatoare	104
Cap! Spic!	107
Se caută o greșeală!	109
Spirit de observație	115
Scrisoare pe adresa unui anumit întârziat	119
Portretul colegei de bancă	123
La telefon	128
Suflețelul învață	131
O dată pentru totdeauna	137
Un ambițios	140
Un vocabular literalmente bogat	144
E grea geometria?	150
Demostene	154
Negustor de pești	158
Recapitulare	160
P.T.T.R.	167
Scrisori fictive	170
Decembrie	175
Marea hotărâre	179
Între prietene	182

Cea mai interesantă acțiune	184
Moment organizatoric	188
Zi de vară până-n seară	191
Amintiri	194
Un visător	197
Dormitor în doi	201
32 de premianți	204
Păsărește	208
Uriașul	211
Necunoscut la adresă	218
„Voi ce aveți la română?”	224
Un amănunt	228
Cartofii	230
Interviu în oglindă	235
Cum se prinde o muscă?	238
S-a pierdut un orfan	244
Sport, artă și istorie	248
Secretul	254
A fi sau a nu fi	257
O mică greșeală	262
Caise cu ceapă	271
Oameni fără imaginație	275
O mare rușine	279
Unde începe și unde se termină o durere de cap	286
Poștașul	289
Va-can-ță!	296
Goarna	299
Ce mai faci, bunico?	304
Tata doarme?	307
O temă grea	309
Vecinul	315
Elev	318

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SÂNTIMBREANU, MIRCEA

Recreația mare / Mircea Sântimbreanu - București: Astro, 2012

ISBN 978-606-8148-22-9

821.135.1-93-31

Editura ASTRO

Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,

Sector 1, București

Tel. / Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.cartea-mea.ro

www.cartescolara.ro

www.depozit-de-carti.ro

www.pro-librarie.ro

Motivarea absenței

Era o incredibilă după-amiază de noiembrie, bântuită de funigei și de aroma tufănelor, când cerul însuși, uns cu miera ultimilor faguri de vară se amestecă în viața ta particulară și intimă, îți dă o mie de motive să zaci pe banca trasă la soare și, în același timp, o mie de ghionți să pleci, să te tot duci, să nu te mai oprești... Ceas de cumpănă, de lenevie și dor de ducă, de remușcare că nu faci nimic ori că faci ceva, totdeauna parcă altceva decât s-ar cuveni, înfășurat în dulce mantie de lumină și pace. Și poate nimic nu seamănă mai mult cu hoinăreala, decât o astfel de trândavă visare... Te simți pe fundul unei bărci, târât la întâmplare, fără vâsle, spre larg, mereu spre larg, acolo unde nu e nici durere, nici întristare, nici ascultare, nici absentare, ci numai lenea cea fără sfârșit... Plus un otgon, o sfornică amărâtă ce te ține, totuși, priponit și care te smucește brusc, taman când lumea ți-e mai dragă. E școala, Mișule, care a început de două luni, școala spre care ai plecat de două-trei ceasuri, școala care nu ține seama de funigei, de miera cerului, de blânda vâslire spre nicăieri... Și în ceasul rotund, ca un inel de aur al zilei, aci e știrbitura! N-ai ce face, Mișule, n-ai încotro, căci din splendoarea zilei acesteia, acolo, la 300 de metri distanță, la școală, nu rămâne decât o rubrică și din tot curcubeul acestui chiul, miraculos topit în frunze galbene, crizanteme roșii, merișor verde și dalii lila, rămâne doar zgaiba aceea neagră, de neșters: absența. Și unde e absență e sau întristare sau... motivare, nu ? Ba bine că nu...

Soarele scăpată o clipă ca pentru bezcaua de despărțire. Pa, Mișulică, pa! Care va să zică, dacă e ora 4, e ora a treia. S-a dus ziua. Și pentru școală, dar și pentru mângâioasa plutire în neant. Și e ca și cum ar fi venit ceasul socotelilor. Motivarea. S-a risipit tronul împărătesc al după-amiezei. Iată catedra.

– Am fost bolnav? Copilării, motivare de brânzoi... Nu s-a simțit bine mama? „Salvarea” care n-a nimerit blocul U 28? Bună, dar chestia a spus-o în octombrie. Broasca la ușă care s-a blocat? Robinetul de la baie ce nu putea fi închis? Alte „defecțiuni tehnice?” Prea cunoscute. Altceva ar trebui, altceva, să rupă inima clasei, să dea în lacrimi băieții, să hohotească de plâns fetele, apoi să se bucure toți, în frunte cu tovarășul profesor, că Mișu a scăpat cu viață, să-l mângâie, să-l încurajeze, ba chiar să-l felicite toți. O întâmplare, așadar, gravă, neobișnuită, poate eroică, în orice caz extraordinară, și nu un pricâjit de pretext, chitanța ridicolă și banală a chiulangiului începător... Se pune în mișcare, pornește, se învâрте mintea lui Mișu ca o roată de tombolă. Care e biletul câștigător? Un copilaș găsit?

Un orb condus acasă? O servietă cu bani dusă păgubașului? Urmărirea unui bândit? Capturarea unui câine turbat? O fiară scăpată dintr-o menajerie? Explozia unui aragaz? Stingerea unui incendiu? Prăbușirea unui pod? A unui bloc? Inundație?... Cutremur?... Taifun?... Avalanșă?... Eclipsă de soare?...

...Oră de pace, cu cer aprins de jăratecul amurgului, cu plopi abia foșnitori de chemările tremurate ale guguștiucilor. Toamna respiră molcom, răcoros și calm. Și numai Mișu, zgribulit și micșorat de înserare, își numără degetele, își smulge ciuful, mormăie și plescăie întruna ca un motor

ce nu-și găsește pornirea și se frământă pe loc, zguduit de rateuri:

– Apă... foc... nor de lăcuste... uragan... farfurii zburătoare... INVADATORII!!!

Bezmetic, un funigel îi tot atinge nările și, gâdilă, cu ochii la cerul gol din care extraterestrii întârzie să se ivească, pe Mișu îl apucă strănutul. Și nu-l mai lasă. Trecând prin fumul înserării, o bătrânică întoarce capul:

– Noroc, maică, noroc și minte...

Cai și bibilici

– Trebuie neapărat să visez un cal! O iapă, un mânz, musai, ce-o fi, cum o fi, murg, sur, rotat, maro, potcovit sau nu, cal să fie. Caii îmi poartă noroc, de câte ori i-am visat am reușit, am dat lovitura!

Dar de ce oi fi visând eu atât de greu cai? Ce naiba îmi vin așa de rar, de ce se lasă atât de greu? Visez câini, rațe, elefanți, oi, bibilici, tot felul de drăcovenii, numai cai nu. De la Anul nou încoace dac-am visat trei cai. Buni și ăștia, au fost cu baftă, de ce să nu recunosc: la geometrie am împușcat un șase, la naturale, când să mă asculte, a sunat de ieșire, la istorie m-a amânat pentru data viitoare, adică pentru mâine. Așadar, mâine mă ascultă, musai să visez la noapte un cal, unul mare, alb, dacă se poate, sau cum o fi, murg, sur, rotat, maro...

Așa se frământă Biju, aflat în pat de vreo două ceasuri, cu cartea de istorie la îndemână, potrivitându-și în fel și chip perna, căutându-și poziția ideală pentru un somn cu vise comandate.

– Acum mă întorc cu fața în jos, pun o mână sub pernă și alta peste plapumă, respir adânc, adânc... Casc. Oah, uite că mi-e somn, simt că adorm, curând o să dorm buștean, somn ușor, Bijulică, noapte bună. Și nu uita – cum o să uit?... Hi? Ce să nu uit?

Biju tresare deodată buimac. E ceva în neregulă, sigur că da!

– Și dacă adorm de-a binelea, cum o să mai fiu sigur că visez cai? Mă pomenesc adormit, trag la aghioase, și? Și visez bibilici ca alaltăieri noapte, când a doua zi m-a ascultat la gramatică, arză-le-ar focu' de bibilici, astea-nenorocire curată, ptiu, ptiu, ptiu...

Nu, Bijulică nu poate adormi oricum, așa, de la sine, e o chestie prea importantă ca să se lase pur și simplu furat de somn, așa cum adoarme fitecine, vâslind nepăsător pe apa aburoasă a somnului, dus cum s-o întâmpla spre te-miri-ce țărnam al închipuirii. El, Bijulică, are un program, el trebuie, e obligat să-și prefacă somnul în cai, zor nevoie, măcar într-unul singur, cât de mic, asta e buba...

Și acum e ora zece, după „Pierduți în spațiu”, căscatul îi frânge fălcile, toropeala îl dă gata, simte cum se afundă prin pernă, cum se face una cu salteaua, cum se înșurubează în hăul atotcuprinzător... Asta nu! Fără un cal, un căluț, nu! Să-l ia cu el, să-l înhațe întocmai ca de un căpăstru, să-l țină bine înainte de a păși pragul somnului, cât încă e treaz.

– Uite, pe tavan, în colțul veiozei, parcă e o umbră ca un cal, parcă e un cal de umbră... Sau pe garderob, în apele furnirului, uite-i! Unu... doi... o herghelie, să nu-i lase deloc din ochi, să adoarmă cumva pe furiș, cu ochii la ei, să închidă, de pildă, un singur ochi, iar celălalt să îl țină deschis, să îl țină deschis, să îl țină...

– Bijulică, tu nu stingi lumina? E 11!

– A?! Mai învăț, mamă.

Biju se freacă la ochi. Ca să vezi! Adormise. Și ce-a visat?

Nimic! Absolut nimic. Poate dacă ar recita niște versuri cu cai, au învățat ei cândva așa ceva, precis... Numai că acum nu își amintește deloc, îi vin în minte niște versuri răzlețe!

„Cățeluș cu părul creț
Fură rața din coteț... ?”

...Pisicuță, pis, pis, pis... câmpu-i alb, oile negre...
Cățeluși, rațe, pisici, oi, bibilici...

– Sting eu? E aproape 12, spune mama.

– Ha? Ce? Nu, nu încă, te rog. Nu dorm, repet cu ochii închiși. Biju s-a adunat covrig sub plapumă.

– Poate dacă aș cânta ceva... Este o melodie cu cai, o știam eu, ceva cu „voioși sunt zurgălăii mei”...

Începe să lălăie în fel și chip, dar nu nimerește deloc...

– Ce ți-a venit cu tranzistorul? îl ceartă mama din hol.
Stinge radioul, e ora 12.

Într-adevăr, de undeva, din vecini, se aude vocea crainicei:

– La al șaselea semnal va fi ora 24. Emisiunea noastră s-a terminat. Vă dorim noapte bună.

– Halal noapte bună, bombăne Bijulică și simte o sfârșeală în fiecare fibră, ca în basmul acela cu merele de aur... Și pe deasupra apei somnului ce îl cuprinde și îl afundă din ce în ce în adâncuri, se mai aude ceva ca o bolboroseală sfârșită:

– În basme, da, în basme e vorba de cai... tot felul de cai – care vorbesc, mănâncă jar, zboară... Un basm îmi

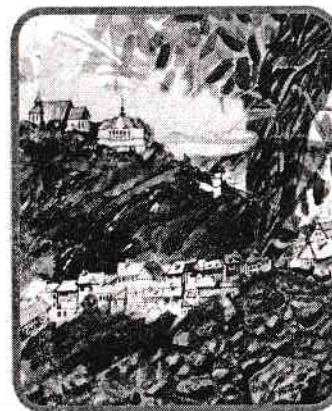
LBRIS

We know
books

CALISTRAT HOGAȘ

PE DRUMURI DE MUNTE

Editura ASTRO

CUPRINS

AMINTIRI DINTR-O CĂLĂTORIE

Spre mănăstiri.....	3
De la Văratice la Săcu.....	12
La Agapia.....	28
Spre Pipirig.....	37
Hălăuca.....	44
În Valea Sabasei.....	61
Pe Șeștină.....	76
Jupâneasa Zamfira.....	100
Ion Rusu.....	109
Un popas.....	122

ÎN MUNȚII NEAMȚULUI

Floricica.....	136
Spre Nichit.....	163
Părintele Ghermănuță.....	186
Singur.....	224
La Tazlău.....	255

Tipografia SHIK & ȘTEFAN SRL
Strada N.Drăgan nr. 10, sector 5, București

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HOGAȘ, CALISTRAT

Pe drumuri de munte / Calistrat Hogaș. - București : Astro, 2012

ISBN 978-606-8148-23-6

821.135.1-32

913(498.3)(0:82-32)

Editura ASTRO

Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,

Sector 1, București

Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.carte-mea.ro

www.cartescolara.ro

www.depozit-de-carti.ro

AMINTIRI DINTR-O CĂLĂTORIE

SPRE MÂNĂSTIRI

Orice călătorie, afară de cea pe jos, e după mine o călătorie pe picioare străine; a avea la îndemână cupeaua unui tren, roatele unei trăsurii sau picioarele unui cal înseamnă a merge șezând și a vedea numai ceea ce ți se dă, nu însă și tot ce ai voi. Iată pentru ce eu și tânărul meu tovarăș de călătorie ne hotărâram a merge pe jos peste munți și în răgaz, de la Piatra pân' la Dorna, lăsând la o parte drumul mare.

În ziua de șase iulie eram gata; cu alte cuvinte, aveam toate trebuințele de drum așezate în o boccea de forma unei raniți soldățești, legate la spate prin ajutorul unor curele ce se încrucișau pe pieptul nostru: la șoldul stâng câte un revolver, în dreapta câte un baston sănătos, și la picioare opinci de piele roșie, legate cu șferi negre de lână de capră, care ne înfășurau în spirală pulpa până la genunchi peste un colțun negru de lână vrăstat cu roș. O pălărie neagră și mare putea, la nevoie, să mă apere și de ploaie și de soare. Tovarășul meu, în loc de pălărie, avea pe cap un chipiu de uniformă, iar drept strai mai gros de lână era îmbrăcat cu o venghercă¹ de doc alb.

În revărsatul zorilor plecarăm. Deocamdată trebuia să mergem la Almaș. Fiind însă mai dinainte hotărât între noi de a ne feri de drumul mare, nu cunoșteam o potecă sau un drum mai scurt pentru ținta noastră. Ajunsesem la barieră. Nici un suflet de om nu era încă deștept; numai câțiva câini,

¹ Venghercă - tunică

prea harnici poate, își făceau datoria bătând la noi, sau mai bine zis – la neobișnuita noastră îmbrăcăminte de drum.

Oricum însă, eu găseam de vină pe tovarășul meu, care avuse ciudata idee de a mărita straietele de sublocotenent cu opincile, bastonul și bocceaua din spate; și mă sileam a-l face să priceapă că numai pentru dânsul făceau câinii atâta gălăgie. Apucărăm la stânga pe prundul Cuediului înspre Dărmănești, fără să știm dacă am apucat bine sau rău. Norocul însă ține cu drumețul: la câțiva pași, pe prispa unei case albe, gospodarul și gospodina dormeau sub o plapumă, lipiți unul de altul pentru a putea să înfrunte, după socotința mea, răcoarea dimineții; căci, deși în iulie, dimineața din ziua de șase era totuși destul de rece; ei dormeau duși și se legănau poate în visuri fericite; noi însă, și mai cu seamă eu, fără respect pentru toate aceste nimicuri și fără nici o ceremonie, mă apropiam de dânsii, ridicai cu bățul plapuma de pe nasul gospodarului, care dormea la margine, îl împinsei puțin, îl trezii și, fără a-i da bună dimineața cel puțin, îl întrebai scurt despre drumul la Almaș. Foarte rar se întâmplă cuiva să vadă o figură mai elocventă decât cea a omului meu; un psiholog ar fi scris volume întregi, eu însă cred de ajuns a spune că e – psihologicește vorbind – de mare interes înfățișarea unei figuri ce trece de la adâncă liniște a unui somn fără de grijă la izbitoră întipărire a unei surprinderi. Ceea ce s-a petrecut atunci în sufletul lui a fost, desigur, mai iute decât fulgerul; destul că, cu niște ochi de două ori mai mari decât cei ce poate-i avea de obicei, cu o față lungă și speriată și neputându-se lămuri de unde și cum răsărisem noi așa ca din pământ, se uită la noi, măsurându-ne cu privirea-i zăpăcită, de sus până jos și îndesându-se tot mai tare spre perete, ca și cum ar fi voit să scape de o vedenie supărătoare. Biata femeie, strâmtorată astfel și buimacă de somn, începu a se întoarce sub ogheal² și a îngăima vorbe neînțelese, care nu puteau fi decât niște puternice protestări conjugale... Pentru a sfârși mai iute cu toate acestea, îl întrebai încă o dată pe gospodar despre drumul la Almaș.

² Ogheal – plapumă

— Pe aici, ne răspunse el în cele din urmă, arătându-ne spre deal; și spre acolo apucărăm și noi.

Desigur că speriatul nostru cicerone ne va fi urmat multă vreme cu privirea. Noi însă nu ne mai uitărăm îndărăt, ci ne urmarăm drumul pe prundiș, sărind ca niște capre peste bolovani, cursuri de apă, bălți și gloduri. Dimineața era măreață și ne vestea o adevărată zi de iulie. Nici un nor nu plutea sub albastrul cerului adânc și limpede ca ochiul unei fecioare. Toate stelele se mistuiseră și cel mult dacă îndrăzneța Stea a Ciobanului mai înfrunta, din când în când, valurile de lumină trandafirie, cu care zorile inundau răsăritul depărtat. Nici un vânt nu mișca aerul, și grâul, în lanurile de aur, stătea tot atât de neclintit ca și firul de iarbă din fânețele înflorite. Roua avea înfățișarea unor mărgăritare ce nu așteptau decât o rază de soare spre a se schimba în strălucitoare diamante. Umezeala și răcoarea dimineții dădeau întregii firi o nespusă frăgezime. Totul începuse a se deștepta sub întâile raze ale zilei, dar totul era cuprins de o liniște, de o tăcere, de un fel de înmărmurire solemnă: și firea întreagă părea că se află în o religioasă așteptare. La răsărit se ivea geana de aur și de purpură a unui soare tânăr, care într-o clipă șterse într-o nemăsurată depărtare umbra de pe fruntea munților neguroși. Noi ne urmarăm drumul cu sufletul stăpânit de măreția priveliștii, iar rarii drumeți ce întâlneam, și pe care-i lăsam în urmă, după ce ne doreau cale bună, se uitau lung și mirați după noi.

Spre a merge la Almaș pe drumul mare, ar fi trebuit să suim Dealul Balaurului, ce se ridică dincolo de Dărmănești. Lucrul acesta însă nestând în planul nostru, de la o vreme cotirăm de la Dărmănești, la stânga, spre Gârcina, pentru a tăia peste dealuri, pe drumul de picior. Drumul acesta ne duse spre Gârcina până la biserica din sat, de unde trebuia să ne îndreptăm către Almaș: în drum ne întâlnirăm cu preotul locului, care mergea cu un țaran la un ogor din apropiere. Pe preot îl cunoșteam și-l întrebai de drumul ce trebuia să apucăm, ca să ieșim la Almaș. După ce căpătarăm lămuririle trebuincioase, plecarăm înainte. În urmă tocmai, am aflat că țaranul ce însoțea pe preot era ajutorul de primar al comunei

Gârcina și că, văzându-ne așa de neobișnuit îmbrăcați, își aduse aminte că în cercul comunei lui are și îndatoriri polițienești. Astfel, după ce ne depărtăram puțin, se întoarse către preot și-l întreabă dacă ne cunoaște. Preotul, care înțelese bănuielile ajutorului de primar și care voia să glumească puțin, îi răspunse că habar nu are de cine suntem și că nici nu ne-a mai văzut vreodată pe meleagurile acelea. Ajutorul, de cuvânt și totdeauna cu priveghere pentru siguranța publică, căută să afle tot de la preot dacă aveam pașapoarte în regulă. Acesta dete din umeri și-i răspunse foarte serios și cam îngrijit:

— Știu eu? Poate că sunt niște scăpați de la vreun arest; ar fi bine să cauți a te încredința și cu atât mai mult, cu cât aveți, mi se pare, la primărie niște porunci în această privință.

— Că bine zici, părinte! Și nici una, nici două, se întoarse din drum, apucând spre primărie, cu gând de a trimite câțiva vătăjei în urma noastră, ca să ne prindă și să ne ducă la comună. Preotul, văzând că gluma se îngroașă, îl lăasă să meargă puțin, apoi începu a râde cu hohot și-l chemă înapoi, spunându-i cine suntem.

— Să mă bată Dumnezeu, părinte, zise ajutorul de primar, că, de nu-mi spuneai sfinția-ta sau de-i întâlneam singur, îi legam burduf și-i duceam la comună, ca să le cercetez pașapoartele. Cine dracu i-a îndemnat să se îmbrace ca niște marchidani³ și să cutreiere satele? Văzut-ai pe cel mai tânăr? Tuns, cu chipiu de uniformă, cu opinci și cu bocceaua în spate, parcă era un dezertor. La Gârcina i-ai scăpat sfinția-ta; da nu știu cine are să-i scape la alte comuni.

Și țaranul avea dreptate: cel întâi nespălat avea tot dreptul să ne întrebe de pașapoarte sau cel puțin de biletele de identitate.

În timpul acesta noi ne urmam drumul liniștiți, tăind de-a lungul Gârcina, un sat și de munte, și de câmp; de munte, fiindcă nu se mai sfârșește, de câmp, fiindcă sunt casele foarte dese. Străbăturăm deci satul acesta sau, mai bine zis, această nesfârșită stradă de case țărănești, prin care cineva

merge aproape două ceasuri cu credința, de la o vreme, că celălalt capăt trebuie să fie pe lumea cealaltă. În adevăr, până ce să ajungem la jităria⁴ despre miazănoapte, sudoarea ne înmuiase trupurile și ciuda ne cuprinsese sufletele. Băltoacele verzii, miasmatică și adânci, care împănau drumul în lung și în lat, ne sileau la sărituri gimnastice și de precizie peste golurile destul de mari dintre bolovanii puși în rând pe marginea acestor băltoace. Nenorocit piciorul greoi sau neghibaci, care n-ar fi avut în el ceva din firea caprelor! O baie de glod, până la genunchi, ar fi fost neînălăturată. Noi însă, din fericire, eram deprinși cu aceste punți de un alt soi și le trecurăm pe toate fără greș.

Ieșiți afară din sat, răsufărăm în sfârșit și ne urmarăm drumul spre Almaș pe poteca de picior, ce taie dealurile de-a curmezișul între răsărit și miazănoapte. La dreapta se întinde un șir de coline cu povârnișuri dulci și acoperite cu sămănături, fânețe și ciritei⁵; la stânga colinele se schimbă în dealuri, și, mai departe, între apus și miazănoapte, dealurile devin munți, al căror lanț umple întregul cerc al vederii din partea aceea. După un mers grabnic de două ceasuri și mai bine, ieșirăm pe creasta unui deal lutos și sfârâmat, care se ridică la o mică înălțime deasupra Almașului. Scoborârm în sat, trecând pârâul cu același nume, și merserăm la micul schit de călugărițe, care se află din sus de curtea boierească.

Starița schitului era rudă cu tovarășul meu de drum și, prin urmare, de la sine se înțelege că furăm cu deosebită cinste primiți. E foarte atîngător lucru să vezi cu câtă bunăvoință și cu câte jertfe chiar se îndeplinesc datoriile ospitalității în aceste schituri locuite de câteva femei sărmane. Poate că adevăratele învățături evanghelice au și ele cuvântul lor, în aceste locuri, cel puțin. Furăm deci cu mare dragoste ospătați și găzduiți până a doua zi.

De la Almaș, trebuia să mergem la Horaița, dar, fiindcă nu cunoșteam drumul, furăm nevoiți a cere la starița schitului pe cineva care să ne călăuzească. Acesta fu lucrul cel

³ Marchidan – negustor ambulant de mărunțișuri

⁴ Jitărie – bariera unui sat

⁵ Ciritei – tufiș de copăcei

LBRIS

We know
books

CLASICI LITERATURII ROMÂNE

NICOLAE FILIMON

CIOCOII VECHI ȘI NOI
Ce naște din pisică șoareci mănâncă

Editura ASTRO

CUPRINS

<i>Dedicație</i>	3
<i>Prolog</i>	5

PARTEA I
CIOCOII VECHI
De la 1814 până la 1830

Capitolul I Dinu Păturică.....	9
Capitolul II Postelnicul Andronache Tuzluc.....	13
Capitolul III Românul și fanariotul.....	22
Capitolul IV Chera Ducea.....	25
Capitolul V Educațiunea ciocoiului.....	33
Capitolul VI Ipocriții în luptă.....	41
Capitolul VII Până nu faci foc, fum nu iese.....	48
Capitolul VIII Mijlocul de-a face foc fără să iasă fum.....	55
Capitolul IX Confidențele.....	58
Capitolul X Chir Costea Chiorul.....	61
Capitolul XI Adevărul e proastă marfă.....	66
Capitolul XII Una la mână!.....	72
Capitolul XIII Ce dai să te fac ispravnic?.....	84
Capitolul XIV Țint' te bine, arhon postelnice!.....	90
Capitolul XV Scene din viața socială.....	96
Capitolul XVI Fă-te om de lume nouă, să furi cloșca după ouă!.....	107
Capitolul XVII Muzica și corografia în timpul lui Caragea.....	117
Capitolul XVIII Ce n-aduce anul, aduce ceasul.....	122
Capitolul XIX Avertismentele.....	131
Capitolul XX Teatrul în Țara Românească.....	136
Capitolul XXI Femeia a scos pe om din rai.....	143
Capitolul XXII „Italiana în Algir”.....	153
Capitolul XXIII Slugile boierești.....	160
Capitolul XXIV Ciocoi vechi.....	167

Capitolul XXV Marea hătmănie.....	171
Capitolul XXVI O scenă dramatică.....	177
Capitolul XXVII Blăstemul părintesc.....	186
Capitolul XXVIII Un suflet nobil.....	198
Capitolul XXIX Lagărul de la Cotroceni și trădarea.....	205
Capitolul XXX Alesandru Ipsilant și Eteria grecească.....	215
Capitolul XXXI Cu rogojina aprinsă-n cap și cu jalba-n proțap.....	221
Capitolul XXXII Ocna părăsită.....	229
<i>Epilog</i>	
<i>Din opincar, mare spătar</i>	239
<i>Glosar</i>	343

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FILIMON, NICOLAE

**Ciocoii vechi și noi sau Ce naște din pisică șoarici
 mănâncă / Nicolae Filimon.** - București : Astro, 2012

ISBN 978-606-8148-25-0

821.135.1-31

Editura ASTRO

Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,

Sector 1, București

Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.cartea-mea.ro

www.cartescolara.ro

www.depozit-de-carti.ro

DEDICAȚIE

Domnilor ciocoi!

Este mult timp de când umblu cu această nuvelă ziua și noaptea, întocmai ca Diogen, căutând o clasă de oameni ca să le-o dedic. Am voit să fac această onoare boierilor; dar, după o gândire serioasă, mi-am schimbat hotărârea, căci, deși într-această clasă s-au strecurat mulți venetici corupți și, cu toate lovirile și tentațiunile străinilor la care servă de țintă de un secol și jumătate, tot se găesc printre dâșii bărbați cu simțăminte nobile și cu inimă de adevărați români, care au făcut, fac și sunt convins că vor face mult bine patriei lor.

De la boieri am alergat la neguțători. Am revizuit toate stabilimentele de comerț, de la magaziiile cele mari și luxoase până la maghernițele cele umilite ale precupeților. Am văzut zarafi fără capital, fanfaroni și malonești, care sărăcesc lumea prin dobânzile lor cele nemăsurate; lipscani și bogasieri care își împodobesc magazinele cu marfă putredă și cu oglinzi mincinoase și, dându-și ton de mari capitaliști, ruinează societatea prin falimente frauduloase, ce se efectuează foarte lesne în țara noastră; băcani care vând rapiță în loc de untdelemn, orez îndoit cu pietricele ca să tragă mai greu la cântar și cafea amestecată cu orz și fasole. Am văzut cârciumari amestecând vinul cu apă și vânzând cu ocale cu două funduri, măcelari și precupeți vânzând cu cântare strâmbe și m-am mâhnit, căci răul este foarte mare, dar n-am găsit în acești amăgitori decât niște hoți sau ciocoiși ordinari, ieșiți din școala voastră fără diplomă de specialitate!... Am alergat prin sate și cătune, am vorbit cu țărani bătrâni și tineri; ce e drept, sunt plini și ei, sărmanii, de mârșăvii până între urechi, dar n-am găsit nici între dâșii pe oamenii ce căutam. Am intrat în locașul lui Dumnezeu, am observat cu conștiință clerul înalt și pe cel proletar. Dar vai! ce dezamăgire!... Acolo unde credeam că voi găsi toiagul și traista, sacralul simbol al umilinței și pietății creștine,

am găsit ignoranța întronată, invidia, mândria, lăcomia și alte păcate morale, pe care ne oprim a le descrie, căci legea de presă, fără îndoială, ne-ar condamna la zece ani de ocnă.

Obosit de atâtea cercetări zadarnice, hotărâsem să-mi ard manuscriptul; dar tocmai când mă pregăteam să dau flăcărilor rodul ostelnelor mele de șase luni, m-am gândit și la voi, preaiubiții mei ciocoi ai condeului, de toate clasele și partidele, și am zis ca strămoșul nostru Pilat: „Ecce homo“ sau „Iată oamenii mei“!

Vouă, dar, străluciți luceferi ai viciilor, care ați mâncat starea stăpânilor voștri și v-ați ridicat pe ruinele acelor ce nu v-au lăsat să muriți în mizerie; vouă, care sunteți putrejunea și mucegaiul ce sapă din temelii și răstoarnă împărățiile și domniile; vouă, care ați furat cu zvanțul din funcțiunile cele mici și cu miile de galbeni din cele mari, iar acum, când v-ați cum-părat moșii și palate, stropiți cu noroi pe făcătorii voștri de bine; vouă și numai vouă dedic această slabă și neînsemnată scriere. Citiți-o cu băgare de seamă, domnii mei, și oricâte hoții îmi vor fi scăpat din vedere, însemnați-le pe un catastif și mi le trimiteți ca să le adaug la a doua edițiune.

PROLOG

Nimic nu este mai periculos pentru un stat ce voiește a se reorganiza, decât a da frânele guvernului în mâinile parveniților, meniți din concepțiune a fi slugi și educați într-un mod cum să poată scoate lapte din piatră cu orice preț!...

Platon a zis, cu două mii de ani înainte de a lua noi pana în mână ca să descriem pe ciocoi, că un om, ca să poată deveni cetățean onest, mai întâi de toate caută să fie născut bine, crescut în frica lui Dumnezeu, și din copilărie până la maturitate să trăiască înconjurat de oameni virtuoși și drepti.

Ciocoiul este totdeauna și în orice țară un om venal, ipocrit, laș, orgolios, lacom, brutal până la barbarie și dotat de o ambițiune nemărginită, care eclată ca o bombă pe dată ce și-a ajuns ținta aspirațiunilor sale.

Pepiniera în care cresc acești inamici ai onoarei și ai tuturor virtuților cetățenești este mai totdeauna casa bogatului și mai cu seamă a bogatului parvenit. Aci vine ciocoiul, umilit, și cere a servi pe boierul pentru o bucată de pâine, o cameră de dormit și un veștmânt ca să se aperse de asprimea frigului.

În anii dintâi, aceste vulpi cu două picioare, care întrec în ipocrizie și vicleșug pe cele cu patru picioare din fabulele lui Esop și La Fontaine, petrec împreună cu servitorii cei îmbătrâniți în păcate de tot felul, îi studiază cu cea mai mare atențiune, încât la etate de douăzeci de ani, ei știu foarte bine cum se fură cloșca de pe ouă fără să cârâie; cu alte cuvinte, știu cât să fure de la aprovizionarea din toate zilele, cât de la aprovizionările cele mari, cât de la arendarea moșilor și alte mai multe tranzacțiuni ale casei boierești în care se află servind.

Știm cu toții că între slugile de la casele bogaților, ca în toate meseriile sociale, există o ierarhie oarecare. Ciocoiul, dar, își începe uneori cariera de la postul de rândaș, iar alteori de la lacheu ce se pune în coada trăsurii boierului; devine cu încetul sofragiu, apoi vâtaf de curte, iar mai pe urmă se face și

LIBRIS | We know books
el boier, și cu toate că unii-alții îi zic în deriziune boier făcut, copiii lui însă devin boieri și fii de boieri.

În timpul pe când ciocoiul umblă după trăsura boierului, el află toate slăbiciunile stăpânului său și-i ajută cât poate ca să și le împlinească în paguba lui și în folosul său. Se întâmplă, însă, de multe ori ca stăpânul ciocoiului să aibă și virtuți, dar aceste lucruri pătrate nu pot să intre în capul și în inima cea triumphiulară și îngustă a ciocoiului plecat pe drumul de a deveni om mare cu orice preț.

Ca sofragiu se obișnuiește atât de mult cu mâncările delicate, încât nu mai poate să trăiască fără friptură de fazan, brânză de Parma, salam de Verona, icre moi, conserve de Franța și vinuri din cele mai celebre dealuri ale Europei. Astfel dar, când ciocoiul ajunge la gradul de vătaf, este corupt moralicește și fizicește până la măduva oaselor.

Înălțat la acest din urmă și mai suprem grad al slugăriei, ciocoiul devine prevăzător ca un prezident de cabinet... din Europa. Ideea ce-l preocupă ziua și noaptea este de a afla metoda prin care să-și facă stare. Diferite planuri i se prezintă în imaginațiune, unul mai întunecos decât cellalt; le studiază pe toate și, găsindu-le realizabile, le pune în lucrare fără mustrare de conștiință.

S-a zis de mai mulți filozofi și cărturari că conștiința este cel mai aspru jude al criminalului. O fi, nu tăgăduiesc, dar vătaful de curte cunoaște secretul de a face din acest aspru judecător un consilier întocmai după cum îi trebuiește lui.

El zice în sine: Tot omul este creat de Dumnezeu cu dreptul de a se hrăni pe pământ; de ce dar unii oameni au mai mult decât le trebuie, când alții nu au nici chiar mijloacele necesare spre a se susține? De ce unii sunt puternici și alții nebăgați în seamă? De ce unii stăpânesc pământuri întinse, iar alții nu au nici chiar pământul necesar spre a se înmormânta? Aceasta este o stare de lucruri anormală zice înțeleptul vătaf de curte și cată să o combat din toate puterile, adaugă el.

Astfel dar, omul nostru, mergând din raționament în raționament și din deducție în deducție, devine comunist, fără știerea lui, și începe a pune în lucrare această doctrină atât de frumoasă și egalitară în aparență, cât este de hidoasă în fond.

Nu trece mult și ingeniosul vătaf de curte se pune cu ardore a nivela starea societății... Își cumpără moșioare, vitișoare și alte diminutive de acestea care fac viața lesne și plină de plăceri.

După ce a ruinat de ajuns pe nenorocitul boier, care nu l-a lăsat să piară de foame pe drumuri și după ce și-a luat rangul de pitar, la care nu este vătaf de curte care să nu aspire, omul nostru caută un pretext și părăsește casa stăpânului său tocmai atunci când acesta simte cea mai mare nevoie de dânsul.

Este cunoscut că omul îmbogățit prin furțișag nu se satură niciodată de avere, oricât de bogat ar deveni, ci, din contra, caută noi mijloace de a-și mări bogățiile. Căsătoria, dar, devine pentru dânsul o nouă mină de exploatat. Se propune ca ginere pe la toate fetele bogate; trimite samsari de căsătorie în toată țara și nu se însoară decât numai atunci când găsește o zestre după placul lui, fără să se tulbure cât de puțin dacă femeia cu care-și leagă soarta este jună, frumoasă și crescută bine, sau slută și depravată.

Omul ce se însoară numai pentru ca să-și mărească starea niciodată nu ia soție bună. Ciocoiul o știe și aceasta, dar îi pasă foarte puțin, căci el nu are altă țintă decât realizarea planurilor sale celor ambițioase. N-apucă să treacă luna de miere și casa ciocoiului devine o cafenea în care se adună toată lepra societății. Soția lui devine o Messalină; copiii se nasc Dumnezeu mai știe cum, cresc împreună cu slugile și, tocmai când ajung la gradul cel mai înalt al corupțiunii, îi trimite în Franța ca să învețe carte.

Nenorociții copii, lipsiți de educațiunea morală și neîntăriți prin virtuți și exemple de onoare învățate din casa părinților, cum ajung la porțile Parisului, cad în mâinile femeilor și junilor celor stricați, care îi depravează și mai rău; iar când se întorc în patrie, în loc să aducă cu dânsii luminile Europei civilizate, nu aduc decât viciul și depravarea sau, dacă vreunul dintr-înșii reușește a învăța câte ceva, această cultură intelectuală, nefiind susținută de o educațiune morală, produce mai mult rău decât bine nenorocitei țări ce hrănește în sânu-i asemenea vipere.

Ciocoiful sau puiul de ciocoi, ajuns om de stat, se deosebește de omul onest prin mai multe fapte, iar mai cu seamă prin purtarea sa. El nu se pronunță definitiv pentru nici o doctrină politică, nu se face adept credincios al nici unui partid, nu doară că are spiritul drept și nepărtinitor, ci ca să poată exploata deodată toate doctrinele și partidele în folosul său.

Amorul de patrie, libertatea, egalitatea și devotamentul sunt vorbele sacramentale ale ciocoiului, pe care le rostește prin adunări publice și private; dar aceste virtuți cetățenești, de care face atâta pompă, nu sunt decât treptele scării pe care voiește a se sui la putere; și uneori, când ele nu-i servă de ajuns, el aleargă la străini și primește de la dâșzii posturi în țara sa¹.

Ajuns la gradul de mărire pentru care a comis toate mișelele, a suferit toate umilințele și a declamat, fără de a le simți, toate virtuțile din lume, ciocoiul își ridică masca ipocriziei de la ochi și se arată lumii în mizerabila și urâcioasa nuditate a sufletului său celui mic.

Inima lui, asprită de suferințele, umilirile și înjosirile prin care a trecut, devine incapabilă de orice simțământ frumos și uman. Libertatea preseii îl supără, căci descoperă inechitățile vieții sale și nu-l lasă să despoaie de averi pe stat și pe particulari; funcțiunile statului le împarte la ciocoi cu cea mai mare prodigalitate și, ca să se poată folosi mai bine de orânduiri în serviciu, își recrutează un ciocoi tot de calibrul său și speculează printr-însul pâinea nenorociților funcționari.

Iată tipul ciocoiului din toate țările și mai cu seamă din țara noastră, unde lumina adevăratei civilizațiuni n-a risipit încă norii cei groși ai ignoranței și ai depravațiunii. Iată tipul ce ne propunem a urmări în deosebitele faze prin care el a trecut în secolul nostru, de la ciocoiul cu anterior și cu călămări la brâu al timpilor fanariotici, până la ciocoiul cu frac și cu mănuși albe din zilele noastre.

PARTEA I CIOCII VECHI De la 1814 până la 1830

Capitolul I DINU PĂTURICĂ

Într-o dimineață din luna lui octombrie, anul 1814, un june de 22 de ani, scurt la statură, cu fața oacheșă, ochi negri plini de viclenie, un nas drept și cu vârful cam ridicat în sus, ce indică ambițiunea și mândria grosolană, îmbrăcat cu un anterior de șamalagea rupt în spate; cu caravani¹ de pânză de casă vopșiți cafeniu; încins cu o bucată de pânză cu marginile cusute în gherghef; cu picioarele goale băgate în niște iminei de saftian, care fuseseră odată roșii, dar își pierduseră culoarea din cauza vechimii; la încingătoare cu niște călimări colosale de alamă; în cap cu cauc de șal, a cărui culoare nu se poate distinge din cauza peticelor de diferite materii cu care era cărpit, și purtând ca veșmânt de căpetenie o fermentă de pambriu ca paiul grâului, căptușită cu bogasiu roșu; un astfel de june sta în scara caselor marelui postelnic Andronache Tuzluc, reze-mat de stâlpii intrării și absorbit în niște meditațiuni care, reflectându-se în trăsurile feței sale, lăsau să se vadă până la evidență că gândirea ce-l preocupa nu era decât planuri ambițioase ce închipuirea lui cea vie îi punea înainte și obstacolele ce întâmpina în realizarea lor.

În momentul acela, ușa scării se deschise și se arătă înaintea junelui un arnăut îmbrăcat numai în fir, cu pistoale și iata-gan la brâu și cu tătarcă roșie blănită cu vulpe nafe. Mândrul albanez, fără să privească cât de puțin pe bietul june ce-i făcea temenele² până la pământ, strigă cu voce de stentor: „Ioane, trage butca boierului la scară“.

¹ Caravani - Pantaloni

² Temenele - Complimente turcești

Vizitiul, după ce plesni de câteva ori din bici și mai făcu câteva marafeturi prin care voia să arate abilitatea ce avea în meseria sa, trase butca la scară.

Nu trecu mult și se auziră pașii cei leneși și gravi ai marelui postelnic, ce cobora scara cu o cadență simetrică. Junele, a cărui atențiune era ațintită la cea mai mică mișcare ce se petrecea, auzi și el acest zgomot și cu un aer în care se vedea foarte curat neliniștea, ridică de la pământ două cutii cu păstrăvi și câteva găini; apoi vârî machinălicește mâna în sân și scoase un plic sigilat; iar după ce își strânse fermeneaua la piept și-și luă caucul din cap, lăsând să se vadă o căpățână rasă peste tot și numai în creștet cu vreo câteva fire de păr, luă o poziție umilitoare și așteptă sosirea boierului. În fine postelnicul apăru în scară îmbrăcat cu anterior de cutnie ca gușa porumbului, încins peste mijloc cu un șal de Țarigrad, cu ișlicul în cap și învelit până la ochi cu o giubea de postav albastru, blănită cu blană de răs. El zări pe june și-i zise cu gravitatea de boier de protipendadă¹:

— Cine ești, mă băiete, și ce voiești de la mine?

Junele căzu în genunchi și, sărutând pulpana anteriorului, răspunse cu o voce lăncedă ce inspira compătimire:

— Să trăiți întru mulți și fericiți ani! Sunt Dinu Păturică, nemernicul fiu al preaumilitei voastre slugi treti-logofăt Ghinea Păturică, fostul odinioară vătaf de curte al înălțimii voastre.

— Ei bine, spune-mi ce vrei de la mine?

— Am o scrisoare de la tata către preacinstitul și de bun neam obraz al măriei voastre.

— Ad-o-ncoace, să vedem acea scrisoare.

Junele se apropie de postelnicul ținând capul plecat până la pământ și-i dete scrisoarea; apoi căzu iarăși în genunchi și, stând în această pozițiune, așteptă răspunsul.

Boierul deschise scrisoarea și citi cele următoare:

Preamilostivului și de bun neam al meu stăpân, cu cea de slugă supunere mă închin.

După sânta datorie ce am, ca un supus credincios vin a cerceta despre fericita și mie foarte scumpă sănătate a pa-

¹ Boier de protipendadă - De prima clasă

nevgheniei-tale, ca aflând-o pe deplin să mă bucur din rărunchii inimii mele, căci eu, din mila Domnului, mă aflu în toată întregimea sănătății și mă îndeletnicesc cu umilita mea slujbuliță de sameș ce te-ai milostivit a-mi da. Am primit preacinstita scrisoare a blagorodniciei-tale și cele ce-mi poruncești le-am pus în lucrare. Cele patruzeci lude¹ scutelnici: pescari, răcari, vânători și dărvari, i-am împrăștiat în tot județul și cred că, cu ajutorul lui Dumnezeu și iușchiuzarlâcur smeritului tău rob, curtea blagorodniciei tale în scurtă vreme se va umplea de toate cele trebuincioase.

Alta am să te rog, arhon postelnice: fiul meu, înfățișătorul acestei umilite scrisori, a ajuns în ilichie și cu toate că m-am silit a-l învăța toate iușchiuzarlâcurile și marafeturile cu care trebuie să fie împodobit un adevărat calemgui, dar nefiind de ajuns toate acestea, îl trimit la domnia ta ca să se mai roadă, ca să poată ieși și el mâine-poimâine la obraze.

Primește, milostive stăpâne, două bote cu păstrăvi și zece găini crescute și îngrășate de mine.

A panevgheniei-tale smerita și umilita slugă, treti-logofăt Ghinea Păturică ot Bucov, sud Saac.

După ce postelnicul Andronache citi scrisoarea, chemă pe vătaful său de curte și-i zise:

— Ia aceste cutii cu păstrăvi și să le trimiți colo, știi tu! – iar pe ștregarul acesta de băiat să-l oprești în curtea mea și să mi-l faci deocamdată ciubucciu.

La aceste vorbe ale boierului, inima lui Dinu Păturică săltă de bucurie – și avea mare dreptate, căci prin admiterea lui în serviciul postelnicului devenise proprietar pe prima literă a alfabetului fortunei.

În timpul acesta vizitiul atinse caii cu biciul și ieși cu butca din curte, iar vătaful luă cutiile cu păstrăvi împreună cu găinile și, urmat de noul său confrate în ciocoism, sui mai întâi scara cea mare a casei, trecu prin sală și, ajungând la o galerie cam întunecoasă, se opri în loc și zise lui Dinu Păturică:

¹ Lude - individe

LBRIS

We know
books

CLASICI LITERATURII ROMÂNE

COSTACHE NEGRUZZI

**ALEXANDRU
LĂPUȘNEANU**

Editura ASTRO

FRAGMENTE ISTORICE

ALEXANDRU LĂPUȘNEANU 1564-1569	4
APRODUL PURICE 1486	25
SOBIESKI ȘI ROMÂNII 1686	40
REGELE POLONIEI ȘI DOMNUL MOLDAVIEI	46
CÂNTEC VECHI	49

AMINTIRI DE JUNEȚE

CUM AM ÎNVĂȚAT ROMÂNEȘTE	55
ZOE	62
O ALERGARE DE CAI (СКАЧКА)	76
AU MAI PĂȚIT-O ȘI ALȚII	100
TODERICĂ	108

POEZII

MARȘUL LUI DRAGOȘ (doină)	119
DOINĂ NOUĂ	121
EPITAFUL VORNICULUI ALEXANDRU DIMITRIE STURZA	122
EU	123
FABULĂ	125
URIAȘUL DACIEI	126

I

Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau...!

Iacov Eraclid, poreclit Despotul, pierise ucis de buzduganul lui Ștefan Tomșa, care acum cărmuia țara, dar Alexandru Lăpușneanul, după înfrângerea sa în două rânduri, de oștile Despotului, fugind la Constantinopol, izbutise a lua oști turcești și se înturna acum să izgonească pre răpitorul Tomșa și să-și ia scaunul, pre care nu l-ar fi pierdut, de n-ar fi fost vândut de boieri. Intrase în Moldavia, întovărășit de șapte mii spahii și de vreo trei mii oaste de strănsură. Însă pe lângă aceste, avea porunci împărătești către hanul tătarilor Nogai, ca să-i deie oricât ajutor de oaste va cere.

Lăpușneanul mergea alături cu vornicul Bogdan, amândoi călări pe armăsari turcești și înarmați din cap până în picioare.

— Ce socoți, Bogdane, zise după puțină tăcere, izbândi-vom oare?

— Să nu te îndoiești, Măria-Ta, răspunse curtezanul, țara geme subț asuprirea Tomșei. Oastea toată se va supune cum i se va făgădui mai mare simbrie. Boierii, câți i-au mai lăsat vii, numai frica morții îi mai ține, dar cum vor vedea că Măria-Ta vii cu putere, îndată vor alerga și-l vor lăsa.

— Să deie Dumnezeu să n-aibi nevoie a face ceea ce au făcut Mircea-vodă la munteni; dar ți-am mai spus, eu îi cunosc pre boierii noștri, căci am trăit cu dânșii.

— Aceasta rămâne la înaltă înțelepciunea Măriei-Tale.

Vorbind așa, au ajuns aproape de Tecuci, unde poposiră la o dumbravă.

— Doamne, zise un aprod apropiindu-se, niște boieri so-sind acum cer voie să se înfățișeze la Măria-Ta.

— Vie, răspunse Alexandru.

Curând intrară sub cortul unde el ședea încungiurat de boierii și căpitanii săi, patru boieri, din care doi mai bătrâni, iar doi juni. Aceștii erau vornicul Moțoc, postelnicul Veveriță, spatarul Spancioc și Stroici.

Apropiindu-se de Alexandru-vodă, se închinară până la pământ, fără a-i săruta poala după obicei.

— Bine-ați venit, boieri! zise acesta silindu-se a zâmbi.

— Să fii maria ta sănătos, răspunseră boierii.

— Am auzit, urmă Alexandru, de bântuirile țării și am venit s-o mântui; știu că țara m-așteaptă cu bucurie.

— Să nu bănuiești, Măria-Ta, zise Moțoc, țara este liniștită și poate că Măria-Ta ai auzit lucrurile precum nu sunt; căci așa este obiceiul norodului nostru, să facă din țânțar armăsar. Pentru aceea obștia ne-au trimis pre noi să-ți spunem că norodul nu te vrea, nici te iubește și M[ăria]-ta să te întorci înapoi ca...

— Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau, răspunse Lăpușneanul, a căruia ochi scântieră ca un fulger, și dacă voi nu mă iubiți, eu vă iubesc pre voi și voi merge ori cu voia, ori fără voia voastră. Să mă-ntorc? Mai degrabă-și va întoarce Dunărea cursul îndărăpt. A! Nu mă vrea țara? Nu mă vreți voi, cum înțăleg?¹

— Solului nu i se taie capul, zise Spancioc; noi suntem datori a-ți spune adevărul. Boierii sunt hotărâți a pribegi la unguri, la leși și la munteni, pe unde au toți rude și prieteni. Vor veni cu oști streine și vai de biata țară când vom avea războaie între noi și poate și Măriei-Tale nu-i va fi bine, pentru că domnul Tomșa...

— Ticălos nu poate fi acel ce s-au învrednicit a se numi unsul lui Dumnezeu, zise Veveriță.

¹ Miron Costin

— Au doar nu sunt și eu unsul lui Dumnezeu? Au doar nu mi-ați jurat și mie credință, când eram numai stolnicul Petre? Nu m-ați ales voi? Cum au fost oblăduirea mea? Ce sânge am vărsat? Care s-au întors de la ușa mea, fără să câștige dreptate și mângâiere? Și însă, acum nu mă vreți, nu mă iubiți? Ha! ha! ha!

Rădea; mușchii i se suceau în râsul acesta și ochii lui hojma clipeau.

— Cu voia Măriei-Tale, zise Stroici, vedem că moșia¹ noastră a să cadă de isnoavă în călcarea păgânilor. Când astă negură de turci va prăda și va pustii țara, pe ce vei domni Măria-Ta?

— Și cu ce vei sătura lăcomia acestor cete de păgâni ce aduci cu Măria-Ta? adăogi Spancioc.

— Cu averile voastre, nu cu banii țaranilor pre care-i jupiți voi. Voi mulgeți laptele țării, dar au venit vremea să vă mulg și eu pre voi. Destul, boieri! Întoarceți-vă și spuneți celui ce v-au trimis ca să se ferească să nu dau peste el, de nu vrea să fac din ciolanile lui surle și din pelea lui căptușeală dobelor mele.

Boierii ieșiră mânăniți; Moțoc rămase.

— Ce-ai rămas? întrebă Lăpușneanul.

— Doamne! Doamne! zise Moțoc, căzând în genunchi, nu ne pedepsiți pre noi după fărădelegile noastre! Adă-ți aminte că ești pământean², adă-ți aminte de zisa scripturei și iartă greșiților tăi! Cruță pre biata țară. Doamne! sloboade oștile aceste de păgâni; vină numai cu câți moldoveni ai pe lângă Măria-Ta și noi chizeșluim că un fir de păr nu se va clăti din capul înălțimei-tale; și de-ți vor trebui oști, ne vom înarma noi cu femei și copii, vom rădica țara în picioare, vom rădica slugile și vecinii noștri. Încredi-te în noi!

— Să mă-ncred în voi? zise Lăpușneanul înțelegând planul lui. Pesemne gândești că eu știu zicătoarea³ moldovenească: „Lupul părul schimbă, iar năravul ba“? Pesemne nu vă cunosc eu și pre tine mai vârtos? Nu știu, că fiind mai

¹ Patria

² Patriot

³ Proverbul

mare peste oștile mele, cum ai văzut că m-au biruit, m-ai lăsat? Veveriță îmi este vechi dușman, dar încăi niciodată nu s-au ascuns; Spancioc este încă tânăr, în inima lui este iubire de moșie; îmi place a privi sumeția lui, pre care nu se silește a o tăinui. Stroici este un copil, care nu cunoaște încă pre oameni, nu știe ce este îmbunarea și minciuna; lui i se par că toate paserile ce zboară se mănâncă. Dar tu, Moțoc? Învechit în zile rele, deprins a te ciocoi la toți domnii, ai vândut pre Despot, m-ai vândut și pre mine, vei vinde și pre Tomșa; spune-mi, n-aș fi nătărău de frunte, când m-aș încrede în tine? Eu te iert însă, c-ai îndrăznit a crede că iar mă vei putea înșela, și îți făgăduiesc că sabia mea nu se va mânji în sângele tău; te voi cruța, căci îmi ești trebuitor, ca să mă ușurezi de blăstemurile norodului. Sunt alți trântori de care trebuie curățit stupul.

Moțoc îi sărută mâna, asemenea cânelui care, în loc să muște, linge mâna care-l bate. El era mulțămînt de făgăduința ce câștigase; știa că Alexandru-vodă a să aibă nevoie de un intrigant precum el. Deputații erau porunciți de Tomșa, ca neputând înturna pre Lăpușneanul din cale, să-și urmeze drumul la Constantinopol, unde, prin jalobe și dare de bani, să mijlocească mazilia lui. Dar văzând că el venea cu însuși învoirea Porții; pe de alta, sfiindu-se a se întoarce fără nici o ispravă la Tomșa cerură voie să rămâie a-l întovărăși. Acesta era planul lui Moțoc ca să se poată lipi de Lăpușneanul. Voia li se dete.

II

Ai să dai samă, doamnă!...

Tomșa, nesimțindu-se în stare a se împotrivi, fugise în Valahia și Lăpușneanul nu întâlnise nici o împiedicare în drumul său. Norodul pretutindene îl întâmpina cu bucurie și nădejde, aducându-și aminte de întâia lui domnie, în care el nu avusese vreme a-și dezvălui urâțul caracter.

LBRIS

We know
books

DIMITRIE BOLINTINEANU

LEGENDE ISTORICE

Editura ASTRO

Muma lui Ștefan cel Mare	3
Muma lui Mihai	4
Aprodul Purice	6
Doamna lui Neagu	7
Clejanii	9
Cupa lui Ștefan	11
Mânia lui Ștefan	13
Consiliul secret	14
Călugărenii	17
Ferentarul (Fragment dintr-un marș vechi)	23
Fata de la Cozia	24
Mircea la bătaie	25
Mihai scăpând stindardul	27
Un ostaș român închis peste Dunăre	28
Mihai la pădurarul	29
Mircea cel Mare și solii	30
Cozia	33
Ghinea Grecul	35
Cornul lui Sas	36
Marioara	38
Sora Ana	40
Daniel Sihastru	42
Căpitanul de vânători	43
Fiastrii	45

Mănăstirea Putna	47
Bogdan în Polonia	48
Ștefăniță-Domnul	52
Mihai revenind de la Dunăre	53
Grozea Vornicul	54
Năvala lui Țepeș	55
Ogogenii	56
Rossandra	58
Cea de pe urmă noapte a lui Mihai cel Mare	63
Domnul Mavrogheni	64
Han-Tătar	65
Apa Bârsei	67
Bârlad	69
Baia	71
Ștefan la moarte	73
Dumbrava Roșie	75
Maria Puțoianca	77
Dragomir – sau Cetatea lui Radu Negru	78
Mihnea și baba	79
Invocație	87
Codru Cosminului	88
Edessa	90
Cântece din exil	94
Proscrisul	97
La Constantin Negri	98
Domnul Tighinei	100
Întoarcerea lui Mihai	102

Mihai în Transilvania	104
Miron Costin	108
La Români	110
Mihai și călăul	111
Țepeș și solii	112
Ana-Doamna	113
Solii lui Țepeș la Mohamet	122
Domnul Ionașcu	125
Vornicul Dumitru	126
Moldavii la Marienburg	127
La Unire	130
Mihai la Vidin	131
Mustafa-Pașa	132
Mihai și ucigătorul	133
Moartea lui Mihai Viteazul	134
Preda Buzescu	137
Bătălia pe gheață	138
Movila lui Răzvan	139
Siretul	140
Glubavii	142
Petru Rareș	144
Visul lui Ștefan cel Mare	146
Barnoschi-Domnul	149
Sân-Petru	150

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BOLINTINEANU, DIMITRIE

Legende istorice / Dimitrie Bolintineanu. - București: Astro,
2012

ISBN 978-606-8148-27-4

821.135.1-1

94(498)(0:82-1)

Editura ASTRO

Str. Iacob Negruzzi, nr. 37A,

Sector 1, București

Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:

www.cartea-mea.ro

www.cartescolara.ro

www.depozit-de-carti.ro

MUMA LUI ȘTEFAN CEL MARE

I

Pe o stâncă neagră, într-un vechi castel,
Unde curge-n vale un râu mititel,
Plânge și suspină tânăra domniță,
Dulce și suavă ca o garofiță;
Căci în bătălie soțul ei dorit
A plecat cu oastea și n-a mai venit.
Ochii săi albaștri ard în lacrimile
Cum lucesc în rouă două viorele;
Buclele-i de aur cad pe albu-i sân,
Rozele și crinii pe față-i se-ngân.
Însă doamna soacră lângă ea veghează
Și cu dulci cuvinte o îmbărbătează.

II

Un orologiu sună noaptea jumătate.
La castel în poartă oare cine bate?
— „Eu sunt, bună maică, fiul tău dorit;
Eu, și de la oaste mă întorc rănit.
Soarta noastră fuse crudă astă dată:
Mica mea oștire fuge sfârâmată.
Dar deschideți poarta... Turcii mă-nconjur...
Vântul suflă rece... Rănilile mă dor!“
Tânăra domniță la fereastră sare.
— „Ce faci tu, copilă?“ zice doamna mare.

Apoi ea la poartă atunci a ieșit
 Și-n tăcerea nopții astfel i-a vorbit:
 — „Ce spui, tu, străine? Ștefan e departe;
 Brațul său prin taberi mii de morți împarte.
 Eu sunt a sa mumă; el e fiul meu;
 De ești tu acela, nu-ți sunt mumă eu!
 Însă dacă cerul, vrând să-ngreuieze
 Anii vieții mele și să mă-ntristeze,
 Nobilul tău suflet astfel l-a schimbat;
 Dacă tu ești Ștefan cu adevărat,
 Apoi tu aicea fără biruință
 Nu poți ca să intri cu a mea voință.
 Du-te la oștire! Pentru țară mori!
 Și-ți va fi mormântu-ncoronat cu flori!“

III

Ștefan se întoarce și din cornu-i sună;
 Oastea lui zdrobită de prin văi adună.
 Lupta iar începe... Dușmanii zdrobiți
 Cad ca niște spice, de securi loviți.

MUMA LUI MIHAI

Lângă Olt la mănăstire
 Vine un ostaș din plai
 Și întreabă cu grăbire:

„Unde-i muma lui Mihai?”
 Teodora se închină;
 Roagă pentru fiul său.
 — „Maică schimnică, suspină,
 Nu mai este fiul tău!
 Ce nu au putut răpune
 Patruzeci de lupte mari,
 Au răpus, vai!, îți voi spune,
 Două săbii de tâlhari!”
 — „Sub a morții grea lovire,
 El, căzând, s-a apărât?”
 — „Prins în lance cu mărire,
 Scump el viața lui a dat.”
 — „Adevăr tu spui... El este
 Fiul meu cel prea iubit...
 Dar poți tu a-mi face veste
 Pe români de i-a unit?”
 — „N-a putut el să-i unească,
 Singuri nefiind uniți.
 Toți voiesc ca să domnească
 Și-așteptând, toți simt robiți!”
 — „Știrea ta e tristă foarte,
 Nu că fiu-meu a murit,
 Dar că chiar prin a lui moarte.
 Pe români n-a dezrobit.”
 Astfel zice doamna mare
 Și-n chilie s-a închis,

LBRIS

We know
books

LIVIU REBREANU

RĂSCOALA

Editura ASTRO

CUPRINS

I. SE MIȘCĂ ȚARA!

Capitolul I. Răsăritul / 5

Capitolul II. Pământurile / 45

Capitolul III. Flămâzii / 81

Capitolul IV. Luminile / 121

Capitolul V. Friguri / 157

Capitolul VI. Vestitorii / 190

II. FOCURILE

Capitolul VII. Scânteia / 221

Capitolul VIII. Flăcări / 249

Capitolul IX. Focul / 293

Capitolul X. Sângele / 330

Capitolul XI. Petre Petre / 361

Capitolul XII. Apusul / 402

I. SE MIȘCĂ ȚARA!

Capitolul I RĂSĂRITUL

1

— Dumneavoastră nu cunoașteți țaranul român, dacă vorbiți așa! Ori îl cunoașteți din cărți și din discursuri, și atunci e mai trist, fiindcă vi-l închipuiți martir, când în realitate e numai rău, și prost, și leneș!

Ilie Rogojinaru sfârși, gâfâind de convingere. Își șterse chelia sfătoasă cu o batistă mare tărcată și își smuci mustața groasă, pleoștită, din care câteva fire i se încurcaseră, supărându-l, în colțurile gurii. Era arendașul moșiei Olena-Dolj. Slăninos și burtos, cu gât de taur și capul rotund, avea niște ochi căprui săltăreți și o figură jovială, parcă pornită mereu numai spre bucurii.

Se uită la tovarășii de compartiment, văzu că nu i-a convins și continuă să gâfâie mai tare. Atunci Simion Modreanu, director în Ministerul de Interne, îmbrăcat cu multă cochetărie, tuși ușor, să-și dreagă glasul, și rosti sentențios:

— Domnul meu... domnule Rogojinaru, un lucru rămâne indiscutabil: că noi toți, dar absolut toți, trăim de pe urma trudei acestui țaran, așa prost, și leneș, și rău cum îl categorisești dumneata!

Arendașul fu atât de uimit, că nici nu mai putu răspunde. Scoase iar batista, să-și răcorească tâmplele. În clipa aceea, apărură con-

IBRIS | We know books

ductorul trenului, reclamând, cu respectul cuvenit clasei întâi, biletele pentru București. Rogojinaru se însenină, ca și când i-ar fi venit mântuirea:

— Cum, șefule, sosirăm? Ei, bravo! Bine-am mers, n-am ce zice...

— Adineaori am lăsat Chitila — observă conductorul, schițând un zâmbet drept răspuns la bonomia arendașului și luând biletele de la ceilalți călători. În răstimp, dintr-un portofel ca o geantă, Rogojinaru scoase o foaie galbenă pe care o arătă conductorului cu o mândrie ostentativă:

— Poftim, șefule!... În vremurile astea grele se mai cârpește omul cu câte-o economie, că n-o să se facă gaură în cer fiindcă un creștin merge gratis cu trenul...

Numai conductorul surâse iarăși, retrăgându-se cu degetele la cozoroc, militărește. Arendașul, însă, cuprins subit de griji, se apucă să-și adune geamantanele, coșurile și legăturile pe care le răsfi-rase în compartiment, profitând că ceilalți nu prea aveau bagaje. Modreanu își luase mai demult pe genunchi geamantânașul de piele fină cu cartea de vizită scoasă în evidență. Un căpitan de jandarmi, înalt, cu figura speriată, care se urcase numai la Găești, n-avea decât sabia și o mapă, iar tânărul brun, cu mustățile mici, negre, retezate englezește, își așezase trusa de voiaj pe mescioara de la fereastra compartimentului.

Trenul duduia și fumea ca un animal apocaliptic. Directorul regreta că s-a coborât să discute cu un om atât de vulgar. Căpitanul urmărea ostenele lui Rogojinaru cu o curiozitate plină de admirație. Tânărul, de când plecase conductorul, se uita pe fereastra vagonului, în care apăruse silueta capitalei. De-a lungul liniei răsă-reau și piereau table cu reclame pe stâlpi anume, ori pe calcane de case singuratică. Perechile de șine se multiplicau, se apropiau, se întretăiau. Roțile pocneau tot mai des peste încrucișări, treceau de pe o linie pe alta, cu o siguranță mașinală. Pe urmă se iviră suburbiile murdare, case dărăpănate, ulițe defundate, contrastând violent cu sclipirile ce vesteau mai încolo palatele.

După ce umplu cu bagajele-i prețioase locurile libere de pe canapele, după ce scoase și pe coridor vreo două coșuri ce nu mai încăpuseră înăuntru, arendașul se ghemui cum putu pe o margine,

lângă un geamantan, și se adresă direct tânărului, care privea pe fereastră, reluând firul convorbirii de adineaori:

— Și uite-așa, domnule, cum vă spuneam, cu țărani... Pe mine mă puteți crede pe cuvânt și fără greșală, că am o experiență veche de tot în chestii de agricultură și de țărani. Sunt acuma de șaizeci de ani fără unul și din ei vreo patruzeci tot la țară i-am irosit și între săteni. Am luat-o de jos, cum se cuvine, și la treizeci de ani țineam cu arendă o moșioară de peste cinci sute de pogoane în Teleorman. Iar de atunci mi-au mai trecut câteva și mai măricele prin mână, așa că îmi cunosc țărani cum nu cred să-i mai cunoască mulți în țara românească. Nu zic că toți sunt ticăloși, cum zic alții, nu. Doamne ferește, sunt creștin și m-ar bate Dumnezeu. Dar mărturisesc cu mâna pe cruce: să te ferească Dumnezeu să ai nevoie de țaran, că țaranul atunci te strânge de gât, când te doare mai tare!

Băgă de seamă că nici chiar căpitanul nu-l mai asculta. Fiindcă tocmai și trenul începuse să-și încetineze goana, își aduse iar aminte de bagaje, se sculă să treacă în coridor, să fie mai aproape de ieșire și să poată prinde negreșit un hamal și o trăsură. Din ușă se întoarse, însă, să-și ia rămas bun. Întinse mâna lui Modreanu, cu care venise de la Craiova împreună, și socotea că se împrietenise de ajuns, ca să poată găsi la dânsul un sprijin de s-ar întâmpla să aibă vreo nevoie pe la Interne. Deși cu tânărul care se suise la Costești vorbise mai puțin și nici nu i se recomandase, arendașul chibzui că la despărțire trebuie să știi cu cine ai călătorit și deci îi zise încrezător:

— Îmi dai voie, domnule, sunt Ilie Rogojinaru... Mi-a părut bine că am venit împreună, cu toate că nu ne-am prea lovit în păreri.

Nu tocmai încântat, tânărul se ridică totuși puțin și, strângând mâna întinsă, răspunse:

— Grigore Iuga.

Arendașul tresări, se îndreptă și strigă:

— Iuga?... Iuga ai zis?... Te pomenești că ești chiar feciorul Domnului Miron Iuga de la Amara?

— Te pomenești! surâse tânărul, intrigat puțin de entuziasmul patetic al arendașului...

— Fugi, nu mă nebuni!... D-apoi bine, boierule, eu cunosc pe conu Miron de când eram copil, aș putea zice, măcar că trebuie să

fiu cam de aceeași vârstă! Că doar acum vreo douăzeci și cinci de ani am ținut o moșie numai la câteva poște de proprietatea dumneavoastră de la Amara. Ce mai face conu Miron? Bine, voinic, sănătos?... Strașnic om, ce să vă spun! adăugă cu mândrie, întorcându-se brusc spre căpitanul de jandarmi și Modreanu. Știți, boier sadea, nu d-ăștia de au umplut țara și târgurile! Ei, bată-te să te bată toate noroacele! urmă apoi iar către Iuga, clipind din ochi cu mare bucurie. Dar văd că sosim... Să trăiești, cucoane, și să-ți trăiască părintele, că-i un om și jumătate!

Îi scutură mâna încă o dată și, apucând un coșuleț la care ținea mai mult, se repezi afară, în coridor, mormăind în treacăt către căpitan: „Salut, salut!“ Modreanu, cu geamantănașul în mână, așteptase nerăbdător să isprăvească arendașul, ca să poată ieși. Pentru că nici el nu făcuse cunoștință cu Iuga, dădu indiferent din cap și se strecură după Rogojinaru, care se înfipsea chiar lângă ușa vagonului.

— Cine-i individul, domnule Rogojinaru, că te văzui prea mulțumit de cunoștință? întrebă Modreanu, plecându-se la urechea arendașului fiindcă pușăit locomotivei sub bolta gării înăbușea vocile.

— Ehe, iubitele! făcu Rogojinaru cu mai mare respect parcă decât adineaori în fața tânărului Iuga. Șapte mii de pogoane, prima calitate, în Argeș, jos, aproape de Teleorman!... Șapte mii, domnule Modreanu, înțelegeți? Și niște gospodari cum nu-s alții în toată Muntenia. Bătrânul nu ți-ar arenda un petic de pământ, mai bine să-i tai mâinile. Așa ceva mai rar, ce să-ți spun... Ei, te-am salutat, cucoane, că văd că ne-am oprit, și să ne mai întâlnim sănătoși!... (Deschisese portiera). Aide, hamal, hamal!... Aici, băiete!... N-auzi, bre? Ce, ești surd?... Unde te uiți, zăpăciturile? Nu mă vezi? Ce, ești orb?... Vino repede și ia astea!

Locomotiva găfăia rar, extenuată. Printre respirațiile ei domnitoare, glasurile oamenilor ce coborau din vagoane și ale celor ce-i așteptau pe peron umpleau cuprinsul gării cu un zgomot aspru din care se ridicau, ici-colo, izbucniri de râsete, câte-o vorbă veselă, câte-o pupătură mai pleoscăită și mai ales țipete stăruitoare după hamali. Călătorii zoreau spre ieșire, cei mulți cu bagaje în mână,

cei puțini cu hamalii în urma lor. Toată lumea era grăbită, unii chiar fugeau, ca și când i-ar fi alungat cineva din urmă. Grigore Iuga rămăsese liniștit la locul său, așteptând să se dea jos cei ce se îmbulziseră pe coridoare. Din geam, văzu pe Modreanu cum își ferea geamantănașul de insistențele hamalilor, pe căpitanul înalt cum, depărtându-se, se uita speriat împrejur, parcă ar fi căutat pe cineva, pe Rogojinaru, umeros și legănat, ținându-se după omulețul împovărat cu geamantane și legături, dăscălindu-l neconținut atât de energic, că glasul lui parcă domina tot vacarmul gării.

În sfârșit, când se mai potoli vâlmășagul, tânărul Iuga coborî și el, găsi anevoie o trăsură și porunci să-l ducă acasă în strada Argintari. Birjarul apucă pe calea Griviței, lată, murdară și gălăgioasă, cu fel de fel de magazine, în fața cărora vânzătorii se războiau cu trecătorii șovăitori să-i facă negreșit clienți, cu zeci de hoteluri, hanuri și ospătării menite să adăpostească scump și prost pe călătorii pe care Gara de Nord îi vărsa capitalei, mereu alții, și mereu mai mulți. Pe trotuarele largi se vânzolea o lume pestriță într-un amestec oriental: muncitori și funcționari, apoi țărani umblând în grupuri ca niște oi speriate, servitoare în costume țărănești ungurești, soldați pipirii, vagi domnișoare foarte fardate, trăgând cu ochiul la toți bărbații, ucenici și elevi de liceu hârjonindu-se și izbindu-se de oameni și de ziduri, bragagii, bulgari de lux cu clopoței de alamă, turci cu acadele... În vreme ce trăsura alerga pe cuburile de granit, Grigore Iuga, ca totdeauna când sosea de la țară în București, privea furnicarul de oameni de pe străzile zgomotoase cu un simțământ de sfială. După viața molcomă de la moșie, forfoteala aceasta îl obosea și-l întrista, cel puțin în primele momente, până se reobișnuia cu ea.

Pe bulevardul Colței, aproape de întretăierea cu strada Argintari, unul din caii trăsorii alunecă și căzu. Birjarul se repezi întâi cu sudălmii, apoi cu biciul. Degeaba. Trebui să sară de pe capră, să dea drumul ștreangurilor... Cum nu mai erau decât vreo sută de metri până acasă, Grigore coborî, plăți și continuă drumul pe jos.

A doua casă din strada Argintari era a lor, adică a ei, a nevastei lui. Grilajul de fier cu vârfurile poleite avea o poartă monumentală la mijloc. În fața casei, o grădiniță îngrijită, cu câteva ronduri de